

V-20194/71

AMERIKA ESPERANTISTO

AMERICAN ESPERANTO MAGAZINE

Governments & Esperanto

Supplement to "Millidge"

Antipatio al Aritmetiko

Deklaro kontraŭ Bojkoto

Subtenantoj de la Deklaro

Zamenhof pri Nia Gazeto

Angla Opinio pri la "AE"

Ĉarlatana Lingvoscienco

**NOV-DEC
1957**

AMERICAN ESPERANTO MAGAZINE

(*Amerika Esperantisto*)

Official bimonthly publication of the
ESPERANTO ASSOCIATION OF NORTH AMERICA, Inc.
114 West 16 St., New York 11, N. Y.

EDITORIAL STAFF

Editor: G. Alan Connor. *Associate Editors:* Dr. William Solzbacher, Doris T. Connor, Myron R. Mychajliw.

SUSTAINING BOARD OF EANA

Dr. Luella K. Beecher, Allen L. Brown, A. M. Brya, John Burt, C. C. Cummingsmith, S.M., Dr. Lee-Min Han, Paul J. Kovar, Dr. Francis A. Kubeck, Bertha E. Mullin, Mazah Schulz, Bertha F. Sloan, Harold S. Sloan, Dr. William Solzbacher, Terry Tilford, Jack M. Warner, Jr., Virgil Whanger, Ralph H. Beard, Olivier de Guise, Eulalia Marks, John Brewer.

CONTENTS – ENHAVO

Governments and Esperanto	131
Supplement to Millidge Dictionary <i>Dr. William Solzbacher</i>	132
Esperanto in Action Around the World	135
Esperanto in the Schools	139
Esperanto-Studanto – <i>Invito al Festo</i> <i>Doris Tappan Connor</i>	140
Antipatio al Aritmetiko <i>Ralph H. Beard</i>	141
Deklaro kontraŭ Bojkoto	144
Kiuj estas la Subskribintoj?	145
Zamenhof pri Amerika Esperanto-Gazeto . . . <i>Letero de L. Zamenhof</i>	147
Angla Opinio pri Amerika Esperantisto <i>Montagu C. Butler</i>	148
Esperanta Kroniko	149
Nekrologoj – <i>Hartley, McKinney</i>	151
Ĉarlatana Lingvoscienco <i>D-ro William Solzbacher</i>	152
Deziras Korespondi	158

Bildo sur kovrilo: *Lignogravuro honore al la kreinto de nia lingvo, D-ro L. L. Zamenhof, pro lia naskiĝtago, la 15-an de Decembro.*

Subscriptions in the United States and Canada: \$3.00 per year.
Jarabono eksterlande por kalendara jaro: \$1.50 aŭ egalvaloro.
Gratis to Members of the EANA.

Regular Membership in EANA – \$5.00 per year. Patron – \$10.00.
H. S. or College Student & Armed Forces – \$3.00 per year.
Sustaining Board – \$3.00 or more per month.

AMERIKA ESPERANTISTO

Vol. 71

NOVEMBER-DECEMBER 1957

Nos. 11-12

GOVERNMENTS AND ESPERANTO

Esperanto-speaking Cabinet Ministers and Statesmen are becoming more numerous. The latest addition to the list is the new Danish Minister of the Interior, Søren Olesen. The Netherlands Prime Minister, Willem Drees, and the Finnish Deputy Minister of Social Affairs, Tyne Leivo-Larsson, have repeatedly spoken Esperanto at public functions. The Mayor of Vienna, Franz Jonas, and the Mayor of Mainz, Germany, Dr. Franz Stein, have done likewise.

The Esperanto sound film on New Zealand, which had its American premiere at the 47th EANA Congress, Newark, New Jersey, June 29, 1957, was produced by the National Film Unit of the New Zealand Government and is titled *Jen Nov-Zelando* (Here's New Zealand). The Esperanto translation is by Malcolm E. Potts. The narrator is R. S. Perfect. Similar motion pictures with Esperanto text were produced by the governments of Australia, Netherlands, Yugoslavia, Hungary, Denmark.

The Voice of America devoted the youth program of its Hungarian broadcast in Munich on August 8, 1957, to Esperanto, in connection with the Universal Esperanto Congress which was being held at that time in Marseille, France. No interpreters are needed at such a congress, it was pointed out. While some of the 2,000 participants from about forty countries had studied other languages, most of them knew only Esperanto, in addition to their native speech, the program stated.

The Institute of Geography and Statistics of the Brazilian Government, which has issued a great many publications in Esperanto, recently printed in the interlanguage the 1955 Statistical Summary of Brazil (*Statistika Resumeto pri Brazilo, 1955*).

Prince Takabito Mikasa of Japan, a brother of the Japanese Emperor, has addressed a letter in Esperanto to Prince Axel of Denmark, who in 1957 had flown over the North Pole at the same time as the Japanese Prince, but in the opposite direction. Prince Axel is a Vice Admiral and a Member of the International Olympic Committee and serves on the boards of the East Asiatic Company and the Scandinavian Airlines System. In his letter published in the Tokyo Esperanto magazine *La Revuo Orienta*, 1957, Prince Mikasa recalls his visit to Denmark and mentions the recent establishment of a Japanese Association for the Study of North European Culture. It now takes only thirty hours to fly from Tokyo to Copenhagen, two hours less than are needed for going by train from Tokyo to Kagoshima in Southeastern Japan. Prince Mikasa's letter opens a series of "Letters from Japan", addressed by prominent Japanese to prominent personalities abroad, for the strengthening of mutual friendship and understanding — through Esperanto. In discussing the project with the Editor of *La Revuo Orienta*, Prince Mikasa said that he had not learned Esperanto, but that on his trips abroad he "strongly felt the need for an international language."

A SUPPLEMENT TO THE ESPERANTO-ENGLISH DICTIONARY

Reviewed by William Solzbacher, Ph. D.

Member of the Esperanto Academy

A Supplement to the Esperanto-English Dictionary of Millidge. Prepared by Donald R. Broadribb with the assistance of P. E. Nace. Reviewed by C. D. A. Capp. New York, 1957. 16 pages. 25 cents from EANA.

The Esperanto-English Dictionary by Edward A. Millidge, published 1912 in London, and frequently revised and reprinted, is an excellent reference book and working tool, much better than the Esperanto dictionaries available for most other national languages, and also better than its counterpart, the English-Esperanto Dictionary by Fulcher and Long. Its only real fault is a weakness which it shares with almost every dictionary in the world: It never quite succeeds in catching up with new developments and requirements. Users of the Millidge Dictionary will welcome the *Supplement* produced by Messrs Broadribb and Nace.

In November 1954 Donald Broadribb published in *Scienca Revuo* a 10-page study on "unofficial words" in Esperanto, based on an analysis of 4,799 pages of prose (in books and magazines) published after World War II. The most valuable feature of this study was a word frequency study. Paul Nace had the idea that it would be helpful to publish those words on Broadribb's list which were missing in Millidge with an English translation. He did some research on such "missing" words.

The *Supplement* contains 415 words, 188 of which are marked by an asterisk, which indicates that Broadribb found them in at least four of the books or sets of books which served as his source material, and that they "enjoy a popularity sufficient to give them a status at least equal to that of many official roots." The list includes 207 non-asterisked words lacking in Millidge, and 20 words included in Millidge, but given here in different or amplified meanings.

The preface makes clear that the listing of any non-official word does not imply approval or recommendation, but is simply meant to help users understand what they read. This is a very wise and reasonable approach.

Users of the booklet will find the selection of words generally satisfactory. Obviously some of them are superfluous or bad — some are so bad that I would not have listed them at all, e.g. *gvati*, *puca*, *polmo*, and *straso*, none of them appearing in Broadribb's study in *Scienca Revuo* —, and Broadribb may have overlooked others which are in considerable use, e.g. *cepo*, *evento*, *koluzio*, *konstipi*, *lokaŭto*, *vakero*.

The authors deserve special praise for including geographical names and such compound words as *ankoraŭfoje*, *diserigi*, *ekde*, *finfine*, *laŭeble*, *multobligita*, which may give some trouble to English-speaking persons seeing them for the first time.

While the authors have done an outstanding job on selecting the Esperanto words to be listed, they have not been equally fortunate in their English translations.

Ministerio is not "a group of political ministers", but "a government department headed by a Cabinet Minister." *Hurli* refers to the howling of a wolf or a dog, not to the hooting of an owl (!). *Stringi* is not "to embrace", but "to compress tightly, to strangle" (the "embrace" is that of

a *boa constrictor* or a bear, not that of a fair maiden). *Elano* is "enthusiasm" or "excitement", not "a rush forward, a swing forward." *Ŝakri* is definitely not a transitive verb nor a commercial term meaning "to speculate"; it means "to haggle" or "to higggle", as Millidge explains, with a pejorative connotation, like the Yiddish and German word from which it is derived. *Mergi* is "to plunge, to immerse," not "to sink something." *Etoso* is the English "ethos." "Atmosphere, feeling, character" do not fit well; "inspiring genius" or "inner dynamism" might be better. *Forsto* is "a forest," not "forestation."

The booklet lists *Kameruno* as "Cameroun", *Kamerunoj* as "Cameeroons." "Cameroun" is the French name of the same country which in English is called "Cameroons." At present it is divided into a British and a French Trust Territory. Therefore, *la Kamerunoj* might be used when referring to both territories together. Since we are talking of Africa — *Ora Bordo* would better have been *Ora Marbordo*. Now, of course, this has become history; the former Gold Coast is called Ghana, in Esperanto *Ghano*.

"When practical, the traditional (official) equivalents have been included after each entry, preceded by the sign = ," the preface says. Some of those equivalents are not well chosen, however. The one for *alianco* should be *ligo*, not *unuigo*, the one for *artiklo* should be *varo* or *komercaĵo*, not *artikolo*. *Elano* is *entuziasmo*, not *antaŭensvingiĝo*. *Ĝangalo* is *marĉa*, *densekreska arbaro*, not *arbarego*. *Ĵnkandeska* is not *brilanta* or *brilema*, but *blankarda*. *Ĉarto* is *fonda dokumento* or *statuto*, not *karto*.

Sometimes the booklet gives explanations, in addition to translations; several of them are dubious or inaccurate. *Kermeso* denotes a bazaar or county fair or any similar combination of market and amusements anywhere in the world, not just an "annual fair in the Low Countries". It comes from the French *kermesse*, which is related to the Dutch *kermis*, the German *Kirmes*, the Polish *kiermasz*, the Czech *kermes*, etc. Under *ŝika* there is a remark that "the normal Esperanto form would be *ĉika*, which caused some uproar when proposed." This makes no sense; in all languages in which the word exists (e.g. English, French, German, Russian) the pronunciation is *ŝik*; the word has nothing to do with the Spanish *chico*.

Kortumo is said to be "probably an anglicism". It is a gallicism. In France, a lower court is a *tribunal*, a higher court or court of appeal is a *cour*. This led to an (unjustified) effort to distinguish in Esperanto between *tribunalo* and *kortumo*. *Plenumo*, in the sense of plenary session, comes from the Latin *plenum* (which in some languages, e.g. German and Russian, is used in this meaning), just like *maksimumo* and *minimumo* come from the Latin *maximum* and *minimum*. This *plenumo* is not a compound of *plen-* and the suffix *-um-*.

Sometimes, when using illustrative examples, Mr. Broadribb makes up his own, instead of following established usage. "*Endas malrapidi* — One must go slow" is completely inaccurate. Fortunately no one speaks like that; I hope no one picks it up from this booklet. "*Estas konsiderende*, *ke...* it must be considered that..." is not good style.

Explanations on how the names of countries are formed are not as

clear as they should be. As to words ending in *-lando*, it should have been explained that *Irlando*, *Islando*, *Nederlando*, *Holando*, *Novzelando*, and usually also *Tajlando* and *Finlando* are not compound words formed from the names of the people inhabiting them. An inhabitant of *Islando* or *Nederlando* is not an *Iso* or an *Nedero*, but an *Islandano* or *Nederlandano*.

Delikto is not really "a misdemeanor", but rather "a minor crime". Perhaps this word is a good illustration of the difficulties caused by the efforts of numerous members of the Esperanto movement who try to recreate in Esperanto a terminology corresponding exactly to the one to which they are accustomed in their native tongue. Legal terminology in many continental European countries distinguishes among three classes of law violations. In France, these are *crime*, *délit*, and *contravention*, in Germany, *Verbrechen*, *Vergehen*, and *Übertretung*. Murder, rape, and burglary are typical of the first class, theft and embezzlement of the second, smoking or parking in places where this is forbidden of the third. Some Esperanto authors use *krimo*, *delikto* and *malobeo* for the three classes. Dr. S. Liebeck, in his *German-Esperanto Dictionary of Legal Terms*, proposes *granda krimo*, *meza krimo* and *malgranda krimo*. Unfortunately, legal systems and legal terminology differ so completely that an Esperanto terminology trying to duplicate all of them would be much too complicated to be useful.

Misprints are not numerous in the *Supplement*. On p. 4 *ĵakulativ-a* should be *ĵakultativ-a*. On p. 6 *kirug-o*, *ĥirugo*, *kirugi-o* and *ĥirugio* should be *kirurg-o*, *ĥirurgo*, *kirurgi-o* and *ĥirurgio*. P. 7 has "Croation" instead of "Croatian", and on p. 9 one "net" should have been "neat".

Finally, a few general remarks on Esperanto dictionaries may be in order. Most of the literature which Mr. Broadribb has analyzed was fiction; dictionary authors in general have paid great attention to fiction. The greatest need for bringing dictionaries up to date, however, lies not in the field of fiction, but in modern travel, communication, and trade. Here are some examples of words missing in most Esperanto dictionaries:

Windshield, gear shift, clutch, accelerator, gas tank, baggage compartment, spark plug, chassis, windshield wiper, filling station, lubrication, road map, driver's license, triptyque. Also: airport, control tower, tourist flight, coach flight, pilot, co-pilot, airline hostess, navigator, stand-by, waitlisted, fuselage, pressurized cabin, airsickness, stopover, limousine. Also: travel agent, guided tour, package tour, off-season rates, pay-later plan.

This is not meant as a criticism of the *Supplement*. Right now the need for including such terms is probably more urgent in English-Esperanto dictionaries than in an Esperanto-English dictionary.

Many of these words will be found in a Handbook of Esperanto Conversation, by G. Alan Connor and Doris T. Connor, which a commercial publisher will bring on the market in the near future. The book will do in a different field and a different manner something very similar to what Donald R. Broadribb, P. E. Nace, and C. D. A. Capp have done in their *Supplement* to Millidge. Such efforts will contribute, each in its own way, to the production of better, more complete, and more useful dictionaries for all of us.

ESPERANTO IN ACTION AROUND THE WORLD

UNESCO has published eighteen illustrated posters in Esperanto. Sixteen of them belong to a series, "Knowledge Knows No Frontiers" (*Scio ne konas landlimojn*), while the other two posters, in a larger format, are titled "Program for Better Living" (*Programo por pli bona vivo*) and "Citizens of Tomorrow" (*Civitanoj de morgaŭ*).

"**Shakespeare in Esperanto**" is an item in the February 1957 issue of the *UNESCO COURIER*, published by UNESCO in English, French, Spanish, and Russian. The whole issue was devoted to the subject "Books", and the Esperanto item—like several others—was taken from a book called "Bookmen's Bedlam", published by the Rutgers University Press at New Brunswick, New Jersey, in 1955. Of Shakespeare's works in Esperanto, the UNESCO magazine mentions *Hamlet*, *King Lear*, *Midsummer Night's Dream*, and *The Merchant of Venice*. This list is far from complete, however. *Macbeth*, *Julius Caesar*, *Anthony and Cleopatra*, *As You Like It*, *The Tempest*, *Troilus and Cressida*, *Romeo and Juliet*, and *The Merry Wives of Windsor* also have been published in Esperanto translations. *Othello* and *The Taming of the Shrew* are ready in manuscript form.

Buddhist literature in Esperanto now comes from a number of countries, including Ceylon, Burma, India, Japan, and Britain. Recent publications are *Ekrigardo al Budhismo* ("A Glimpse of Buddhism"), by Dr. R. L. Soni, issued by the World Institute of Buddhist Culture, at Mandalay, Burma, and *La Koro de Budhismo* ("The Heart of Buddhism"), by Nyanasatta Thero, published by the Buddhist Esperanto Institute at Bandarawela, Ceylon.

An International Conference of the Junior Chambers of Commerce, held at Wellington, New Zealand, in November 1956, had on its agenda a resolution introduced by the Maipukurau Branch and seconded by the Timaru Branch, both of New Zealand: "That Junior Chamber International approve in principle the use of Esperanto as the international language." The motion was not carried because those present came all from English-speaking countries and some of them seemed to be worried that support for Esperanto might harm the standing of English; but the discussion of the resolution made Esperanto and its claims better known. The subject will be reintroduced at a later conference. Dr. C. J. Adcock, of Victoria University College, President of the New Zealand Esperanto Association, addressed the conference and reported on his own experiences with Esperanto in various foreign countries.

A high school for Hungarian refugees at Bad Niedernau, Germany, has an Esperanto class for twenty boys. Dr. J. Kondor is the teacher.

The International Aviation Review, published in Bern, Switzerland, featured in April 1957 an article on Esperanto in Aviation. It mentioned the use of Esperanto in announcements and publicity folders issued by such airlines as SAS (Scandinavian), KLM (Dutch), BEA-BOAC (British), Swissair, and Air-France. There was also a reference to the use of Esperanto by railroad companies such as the German Federal Railroad and the Bern-Lötschberg-Simplon Railroad in Switzerland. In the United States TWA (Trans World Airlines) has used the Esperanto translation of its name (Trans-Monda Aerlinio) in advertising.

The Catholic Bishops of Brazil are sponsoring a campaign aimed at establishing in every country of the world the celebration of the fourth Thursday in November as Thanksgiving Day – following the example of the United States. The literature of this campaign is published in many languages. At the initiative of the Very Reverend Dr. J. B. Se-Tsien Kao, O.F.M., a Chinese priest living in Rio de Janeiro, the organization now also uses Esperanto. Letterheads and various publications carry the Esperanto title, *Organizacio por Universala Tago de Dankesprimo*, together with its counterparts in seven or eight other languages. The May 1957 issue of the multilingual periodical *Deo Gratias* contains an item about the use of Esperanto, a photographic reproduction of the covers of two Catholic Esperanto periodicals, and a picture of Father Kao. A three-column article on this use of Esperanto, on Esperanto in general, and on Father Kao appeared in the *Jornal do Brazil*, one of the leading newspapers of Rio de Janeiro.

An International Esperanto Congress for the Blind, held at Lyon, France, from July 30 to August 2, 1957, was attended by blind members of the Esperanto movement from fifteen countries.

"Lieutenant Esperanto" is the nickname of Lieutenant Chong Yong Lee in the South Korean Army. In his present unit, five officers are now studying Esperanto. The lieutenant tells his story in the June 1957 issue of *La Revuo Orienta*, published in Tokyo. He heard about Esperanto in high school and immediately began to study the language by himself, using a Japanese textbook. He was all set to attend the First Korean Esperanto Congress, scheduled to open at Seoul on June 28, 1950, but three days before that date "the North Korean Army, equipped with Russian tanks", invaded South Korea. The student became a refugee in the South, then was drafted into the Army. He participated in many battles, but all the time he carried an Esperanto textbook in his pocket and continued the study whenever he had a free moment. After the Armistice, he was sent to the Army Staff School at Taegu, where he met one of the pioneers of Esperanto in Korea, Professor Hengwi Hong, and finally had a chance to practice the language in conversation and to get ready for his promotion work for Esperanto among his fellow officers.

In Japan a monument in honor of the late Joshicugu Okamoto, a Member of the Esperanto Academy and author of some of the world's best Esperanto dictionaries, was erected on the grounds of the Nabari High School, of which he had been the principal. The inscription is in Japanese and Esperanto.

"Esperanto in Medical Science" was the subject of a special exhibit at the *Mostra delle Arti Sanitarie* (Exhibition of Sanitary Arts), held at Turin, Italy, in June 1957. The Esperanto exhibit, which showed medical publications in Esperanto and displayed other material on the subject attracted considerable attention and was awarded a gold medal. It was organized by the World Esperanto Association of Physicians (*Tutmonda Esperantista Kuracista Asocio*, TEKA). For a comprehensive survey on "Esperanto in Medical Science" see the March-April 1957 issue of this journal.

A Crossword Puzzle Convention, held at Lecco, Italy, from August 16 to August 18, 1957, had an Esperanto Section. It was the Fifth National Conference on Crossword Puzzles.

At the International Workers' Esperanto Congress, August 1957 in Rotterdam, the Dutch Prime Minister, Dr. Willem Drees, made a significant speech in Esperanto (see the July-October issue of the *American Esperanto Magazine*). A few representatives from behind the iron curtain were present. After the opening session in the Luxor Theater, according to the *Nieuwe Rotterdamse Courant*, "some members from East European countries approached the Local Organizing Committee to express their astonishment and concern over the fact that in a free country like the Netherlands police were stationed in the hall. They expressed some doubt as to whether in the Netherlands freedom of opinion was really as free as it was supposed to be. When the matter was looked into, it was discovered that they had taken the firemen for police. If you think of it, it's terrifying indeed: policemen armed with hatchets!"

An Esperanto Street now exists in Pisticci, a town of 15,000 inhabitants in Lucania, Italy. In July the city council decided unanimously to name a street in the center of the town *Via Esperanto*. The solemn dedication ceremony was set for October 1957. Two of Italy's largest cities, Milan and Bologna, have streets named after Dr. L.L.Zamenhof, author of Esperanto.

In Japan, where the Esperanto movement is extremely active, visitors from various parts of the world find the Interlanguage highly useful in their contacts. Some of them take an active part in Japanese Esperanto activities. In the recent past, for instance, an Esperanto class in Hiroshima was led in its conversation exercises by Sinjoro Labib from Iran. Some of the Esperanto classes in Japan are very large. There are 90 students, for instance, in a class held in the auditorium of Sinsyu University in Matumoto. Professor S. Kato is the teacher.

At the Benjamin Constant Institute for the Blind in Rio de Janeiro, a Brazilian Esperanto Society for the Blind has been established.

A soccer club at The Hague, Netherlands, is considering the organization of an Esperanto class. In the summer its junior team played against a group of Yugoslavs, returning from an international Esperanto congress in Rotterdam. The match ended in a 1:1 draw and was followed by a party at which the Dutch soccer players were impressed by the ease with which their guests from abroad were able to converse in Esperanto.

Serialized Esperanto lessons are now running in the philatelic magazine *Sammler-Dienst* ("At the Service of Collectors"), published twice a month in Coburg, Germany.

Postage stamps, commemorating the seventieth anniversary of Esperanto, were issued recently by the governments of Hungary and Bulgaria. Hungary issued a one-forint stamp with the portrait of Dr. L.L. Zamenhof, author of Esperanto, and a 60-filler stamp showing a map of the world surrounded by the Esperanto star along with the words *Lingvo Internacia Esperanto*. The Bulgarian stamp is of the 44-stotinki denomination, and features a portrait of Dr. Zamenhof and a picture of the city of Tirnovo, where the Bulgarian Esperanto League was founded, fifty years ago. Other countries which since World War II have issued postage stamps honoring Esperanto are Brazil, Austria, and Yugoslavia.

Motorists entering Denmark at the German border are given a slip pointing out that space for automobiles on the ferry across the Storebaelt has to be reserved in advance. The information is given in English, German, French, and Esperanto.

"Australia Writers in Esperanto" was the subject of a lecture delivered last March 14 by Noel Gamble in the Canberra Branch of the Fellowship of Australian Writers. A good number of well-known writers were present. The talk described a project — already well advanced by now — for the publication of an Australian Anthology in Esperanto. It will consist of more than twenty short stories selected from "Australia Writes" and "Australian Signpost", anthologies sponsored by the Fellowship of Australian Writers.

In the Soviet Zone of Germany, where Esperanto activities had been forbidden or at least extremely suspect for many years, the following "concessions" have now been made, according to *Germana Esperanto-Revuo*: Esperanto meetings and other Esperanto affairs will not be hindered, provided they are registered with the police ahead of time and do not discuss subjects "hostile to the State". Permission to print materials in Esperanto will *not* be given because "the Esperantists have sufficient possibility to receive Esperanto materials from abroad". Correspondence with foreign Esperantists is not forbidden. — It certainly does not sound like a great deal of "freedom", but it is better than nothing.

Archbishop Makarios of Cyprus, when still in exile on an island in the Indian Ocean, replied in Esperanto to a letter in that language. The text, with a Greek translation, was published in the Athens daily newspaper *Vradini* ("Evening News").

A New Zealand couple spent a year in Europe, using Esperanto all the time. Bertram Potts writes: "My wife and I have crossed every frontier in free Europe, travelled for over a year in every country, using the same simple language in every corner — the wide-spread international language Esperanto, and it seemed to us that we were still in New Zealand. We had no language problem... The newspapers said we were the most traveled tourists in Europe..."

ESPERANTO IN THE SCHOOLS

A concert and dramatic evening entirely in Esperanto was a great success at the Egerton Park County Secondary School at Denton, near Manchester, England, last May 24. Two plays, several readings, and a number of songs were presented. The mayor of the town and representatives of the local education authority were present.

The Austrian Minister of Education has granted a financial subsidy to the Austrian Esperanto Federation for "its cultural activities, especially the promotion of international correspondence among school children and its work for the training of teachers."

In *Niterói, capital of the Brazilian State of Rio de Janeiro*, Esperanto classes were taught during the past year at the Bittencourt Silva College, the Nilo Pecanha High School, the Brasil College, the Maria Teresa High School, the Halfeld Day School, and the State Department of Statistics. In Rio de Janeiro, Esperanto was taught at the Pedro II College, the Institute of Education, and the Military College. In Rio de Janeiro, three different radio stations broadcast Esperanto lessons: the Radio Station of the Ministry of Education and Culture, Radio Roquete Pinto, and Radio Mundial.

The Government of New Zealand is being approached with a plan to "provide facilities for an evaluation of the use of Esperanto in an intermediate school", according to a resolution adopted by the 22nd New Zealand Esperanto Congress.

At *Thiers, France*, the local section of the Teachers' Union for Vocational Schools passed a resolution urging, "in view of the growing importance of international exchanges and in view of the fact that Esperanto represents one of the best instruments of international understanding and cooperation", that "this world language be taught in all schools on the same basis as other living languages."

At a *girls' school in Sydney, Australia*, sixty students are learning Esperanto in a class held after regular school hours with the permission of the headmistress. The teacher is Mrs. Grace Barlow, President of the Sydney Esperanto Society.

Catholic seminaries in several countries report Esperanto classes, e.g. those of Freiburg (Germany), Oswiecim (Poland), and Vich (Spain).

An *international kindergarten at Copenhagen* (Denmark) under the name "The Playroom", has been teaching children Esperanto and has put their knowledge of the language to use in a variety of games and children's activities. Last summer, during the Universal Esperanto Congress in Copenhagen, "The Playroom" ("La Ludoĉambro") served as headquarters for an international children's Esperanto congress.

Esperanto classes in New Zealand are being held in an amazing variety of schools and organizations: e.g. Northcote College, Tamaki Intermediate School, and Seddon Technical College in Auckland; the Boys' High School in Hastings; the Hard of Hearing League at Timaru.

LA ESPERANTO-STUDANTO

Invito al Festo

(Du gejunuloj komencas babilen en la oficejo.)

Li: Bonan tagon, F-ino Belo. Kiel vi sanas hodiaŭ?

Ŝi: Tre bone, dankon, kaj vi?

Li: Ankaŭ tre bone. Mi preparas specialan feston en mia hejmo, kaj mi deziras inviti vin ĉeesti.

Ŝi: Vi estas tre afabla, S-ro Grizo. Ĉu ĝi estos granda festo?

Li: Ĝi estos tre eleganta festo. Mi invitas ĉarmajn personojn, kiuj povas paroli sprite kaj bonhumore. Mi aranĝis por speciala muziko de tre fama orkestro... per la radio, kompreneble!

Ŝi: Ĉu vi havas bonan lokon por danci?

Li: Ho, jes... oni povas danci se oni deziras... aŭ nur sidi kaj aŭskulti... aŭ nur paroli. La kunuloj estos tre talentaj.

Ŝi: Je kiu dato estos la festo?

Li: Sabaton vespere je la oka. Kaj mi ankaŭ aranĝas bankedon, kun la plej bongustaj manĝaĵoj. Ĉu vi ŝatas fragojn kun kremo?

Ŝi: Mia favorata!

Li: Kaj, ho, F-ino Belo... la personoj, kiuj venos... Ĉu mi jam klarigis? La plej belaj, la plej inteligentaj... kiuj ĉiam konversacias tre amuze. Ĝi estos vere speciala okazo!

Ŝi: Ĉu jes? Nu, kiuj estos tie?

Li: Nur vi kaj mi!

Invitation to a Party

(Two young people start to chat in the office.)

He: Good day, Miss Belo. How are you today?

She: Very well, thanks, and you?

He: Also very well. I am preparing a special party in my home, and I wish to invite you to attend.

She: You are very kind, Mr. Grizo. Will it be a big party?

He: It will be a very elegant party. I am inviting charming people, who can talk wittily and humorously. I have arranged for special music by a very famous orchestra... by the radio, of course!

She: Do you have a good place to dance?

He: Oh, yes... one may dance if one wishes... or only sit and listen... or only talk. The company will be very talented.

She: What date is the party?

He: Saturday eve at eight. And I'm also arranging a banquet with the finest food. Do you like strawberries with cream?

She: My favorite!

He: And, oh, Miss Belo... the people, who are coming... Did I explain already? The most beautiful, the most intelligent... who always converse very amusingly. Truly a special occasion.

She: Is that so? Well, who will be there?

He: Just you and I!

—Doris T. Connor

ANTIPATIO AL ARITMETIKO

Ralph H. Beard

La ĝenerala malŝato al ĉio kio rilatas al matematiko estas tiel bone konata, ke iu sperta verkisto neniam estus uzinta tiun titolon. Sed, ĉar estas ĝuste tiu antipatio kaj malŝato kiun mi deziras preparoli, iu diskreta ruzo por eviti tion estus trompo.

Ni efektive devas fronti al tiu stranga kaprico en nia pensado. Ni estas raciaj kaj prudentaj personoj, kiuj havas respekton por kaŭzo kaj rezulto. Ni konstante taksas la relativan gravecon de aferoj kaj okazoj. En multe pli granda grado ol por niaj prapatroj, ĉiu horo prezentas la bezonon por taksado kaj komparado. Ĉiu konsentos, ke tiuj konstantaj mensaj analizoj kontribuas al la streĉeco de nia vivo. Sed malmultaj konstatas, ke tiuj estas bazaj matematikaj procedoj. Ni konstante kalkulas.

Eĉ en la artoj, — en muziko, en dancado, kaj en nia percepta vivo, — en filozofio, en nia serĉado por la vero, en nia religio, en nia espero por atingi la finan realecon, — ni aplikas mezurojn de valoro kaj progreso, kiuj mirigus nin por rekoni ilin kiel procedojn de matematiko. Pitagoro (Pythagoras) diris, ke Dio konstante uzas geometrion.

En manieroj kiujn ni ne rimarkas, do, ni uzas matematikon. Kaj ni uzas ĝin sen interrompo de nia trankvila kutimo de pensado kaj sentado. Sed se la nomoj de aritmetiko aŭ matematiko eniras niajn konsciajn pensojn, ni estas mallogataj. La plimulto el la junularo en niaj lernejoj faligas matematikon kiel varmegan terpomon, tuj kiam tio estas ebla. La instruistoj estas same antagonismaj al la temo, kaj ili subkonscie helpas kaŭzi tiun sintenon en la studentoj. En lastatempa analiza studo, tri kvaronoj el klaso de komencantaj instruistoj por elementaj lernejoj esprimis malamon kontraŭ aritmetiko.

Paŭzu nun — dum momento — por pensi pri la morgaŭo. Ni povas scii tre malmulte pri tio, sed ni estas certaj ke la interveno de scienco en ĉiun momenton de nia vivo estos multoble tiom, kiom ĝi estas hodiaŭ. Kaj scienco baze estas matematiko. Do, ni devas fari matematikon komforta kaj konvena kaj ŝatinda.

Oni faris multajn studojn por determini la kaŭzon de la malŝato kaj por trovi rimedojn por kuraci ĝin. La sola komuna opinio kiun oni atingis, estas ke pligranda emfazo pri disciplino estas bezonata. Tio estas tre bedaŭrinda, kaj efektive estas konfeso de nescio.

Ekzistas kaŭzo kaj ekzistas rimedo. Kaj ili ambaŭ estas akceptitaj de multaj elstaraj intelektuloj. Kvankam la analizantoj ŝajne maltrafis la kaŭzon — kaj la rimedon — permesu al mi informi vin, ke la kaŭzo estas pro tio, ke ni kalkulas per dekoj.

Ni kalkulas per dekoj ĉar niaj prapatroj kalkulis per dekoj, kaj ne ĉar tio estas plejbona. La uzo de dek, sendube, venis de tio, ke ni havas dek fingrojn, kaj multaj ankoraŭ kalkulas per uzo de siaj fingroj anstataŭ per uzo de siaj kapoj.

Dek estis sufiĉe bona por simpla nombrado, — por nombri kapojn, brutojn, edzinojn, kaj globetojn. Sed dek ne estas sufiĉe bona por pli komplika kaj malsimpla kalkulado. Kaj ĝi ne estas sufiĉe bona por formi la bazon de nombro-sistemo, kiu devas — hodiaŭ — inkluzivi kunordigitan

sistemon de pezo kaj mezuro.

Kiam negoco kaj komerco komencis anstataŭi la paŝtistan ekonomion, oni trovis, ke dek estis ne oportuna. La aferoplena simpla komercisto havis sufiĉe da tempo por pensi — dum sia malrapida teda vojaĝado per kamelvojo kaj per maro. Li rezonadis, ke liaj pakajoj kaj kestoj kostis al li malpli kiam li havis proksimume la samajn mezurojn laŭ ĉiuj tri dimensioj, — laŭ longeco, larĝeco, kaj alteco. Oni povis paki dek aĵojn en du vicojn po kvin, — metitajn laŭmallonge. Tio ŝajnis esti la plej bona, kion li povis fari.

Tiam li eltrovis la dozenon (aron da dek-du unuoj). Estis multaj diversaj manieroj por paki dozenon. Li povis ŝpari monon per la plej kubforma pakado. Tio donis al li avantaĝon. Li povis malaltigi la prezon iomete, kaj tamen profiti iomete pli en ĉiu negoco, kaj fari pli da komerco pro la nova prezo, — ĉar liaj pakajoj kaj kestoj kostis al li malpli por ĉiu varo pri kiu li negocis.

Kaj la dozeno komencis esti uzata tra la tuta mondo. Tiel ankaŭ oni elpensis la grocon kaj la grand-grocon. Estas pro tio, ke devenis la nomo "grocer" (angle) — t.e. iu kiu negocis per grocoj.

Faru la mensan penon por vidi la gravecon de tiu paŝo. Tiuj homoj trovis, ke estis pli oportune negoci per dozenoj kvankam ili ne havis alian manieron por fari siajn nombrojn kaj registrojn ol per dekoj. Ili negocis per dozenoj dum ili kalkulis per dekoj, kaj spite de kalkulado per dekoj. Vi demandas: kio mankas al dek? Nu, ĝi havas tro malmultajn faktorojn! Ĝi estas verdire, laŭ la angla vorto, "un-satisfactory" (sen faktoroj por satigi) — t.e. "ne sufiĉe da faktoroj". Dek estas duoble kvin. Kaj estas nur tio. Dozeno (dek-du) estas duoble ses, aŭ trioble kvar, aŭ dufoje trioble du. Ĝi estas la plej faktorplena nombro por sia grandeco.

El negoco kaj komerco venis aritmetiko. Kaj de aritmetiko venis mezurado kaj matematiko. Kaj de matematiko venis scienco. Lordo Kelvin diris, "Kiam vi povas mezuri tion, kion vi priparolas, kaj povas esprimi ĝin en ciferoj, vi scias ion pri ĝi". Mil jarojn post la origino de la nulo en Azio, ni adoptis ĝian uzon, kaj sistemon en kiu la valoro de cifero estas montrata per ĝia pozicio en la nombro. Nun ni havas la rimedojn por kalkulado per dozenoj, kaj por nombrado per dozenoj, kaj mezurado de io ajn per dozenoj.

Mi klarigos kiel, — en la unu paragrafo kiu sekvos. Mi petas vin, bonvolu formeti kelkajn pens-kutimojn, kaj legi tiun paragrafon denove kaj denove ĝis ĝi estos tute klara al vi. Se tiu paragrafo unufoje fariĝus klara al vi, ĝi restos klara por vi — nun kaj por ĉiam.

10 ne necese estas dek. Ĝi estas unu deko kaj neniuj unuoj, -- bazita nur sur dek. Ĝi estas unu duo kaj neniuj unuoj, — bazita sur du. Ĝi estas unu dozeno kaj neniuj unuoj, — bazita sur dozeno. Ĝi estas unu Bazo kaj neniuj unuoj. Tio estas nia sistemo por montri valorojn de ciferoj laŭ pozicio en la nombroj. La numero 365 estas tri dekoj da dekoj, ses dekoj, kaj kvin unuoj, — bazita sur dek. Ĝi estas tri dozenoj da dozenoj, ses dozenoj, kaj kvin unuoj, — bazita sur dozeno, — multe pli granda nombro. Ĝi ne povas esti uzata sur la bazo du, ĉar ĉiu bazo uzas nur tiom da ciferoj enkalkulante la nulon. La bazo du uzas nur nulon kaj

unu, kaj por esprimi la 365 ni devus skribi 101101101. La dozena bazo uzas por la sama kvanto 265, kaj tio signifas: du grocoj, ses dozenoj, kaj kvin. La dozena bazo uzas du novajn simbolajn signojn por dek kaj dek-unu – eble X (dek) por dek, kaj E (el) por dek-unu. Kompreneble, 10 estas tiamaniere dozeno, kaj ni transmetas unu, aŭ prunteprenas unu, ĉiufoje kiam ni venas al dozeno en adicio aŭ subtraho.

La avantaĝoj de la dozena bazo estas multaj, sed estas bone elmontri kelkajn. La nulo okazas pli ofte, ĉar estas pli da manieroj por fari dozenon. Divido en partojn pli ofte elvenas parnombre, kiel ekzemple $1/3$ estas .4, kaj $1/4$ estas .3, kaj $1/6$ estas .2. La nombroj entenas pli multe, kiel ekzemple 1000 reprezentas 1728, kaj 1,000,000 reprezentas 2,985,984. La nombroj estas pli ekzaktaj, ĝuste ĉar .001 reprezentas $1/1728$, anstataŭ $1/1000$.

Sed estas en pezo kaj mezuro kie la skaloj de la dozena bazo montras siajn grandajn avantaĝojn. Trionoj kaj kvaronoj kaj okonoj kaj naŭonoj estas ekzaktaj markoj en la skaloj, kiel ili ne povas esti en la skaloj de dek. Kaj dozena metra sistemo estas proponita, bazita sur la jardo, kiu kunordigas la polmon (manlarĝon), la kvartoduonon, kaj la funton, – la polmo estanta .1 ($1/12$) de jardo, aŭ 3 inĉoj (coloj). Tiu metra sistemo sur la dozena bazo inkluzivas mezurojn de tempo kaj angulo, (en simpla unuigita skalo), kaj konformas al la dekdu-monata mondkalendaro, pro tio ke monataj spezoj estas .1 ($1/12$) de la jaraj spezoj. Mallonge, ĝi provizas metran sistemon pli uzeblan kaj pli ampleksan ol la decimala metra sistemo.

La fina rezulto estas, ke la dozena bazo provizas sistemon anstataŭ amason da izolaj faktoj, kiujn oni devas lerni parkere, kaj memori. La tabeloj de logaritmoj, funkcioj, konstantoj, kaj koeficientoj estas jam haveblaj. Estas preskaŭ ĝuste, kiam oni faras la treege ĝeneralan aserton, ke – ĉio, kion oni faras per dekoj, povas esti pli bone kaj pli facile farita per dozenoj.

Tio venigas nin ree al la studento kaj la instruisto. La instruisto kiu enkondukas al siaj lernantoj la dozenan bazon, trovas avidan intereson anstataŭ timon pri peza laboro. La studento akiras scion pri la funkciado de aritmetiko kaj pri ĉio rilate al la procedoj de kalkulado, kion li povas gajni en neniu alia maniero.

La antipatio kiun decimalaj nombroj naskis estas forigita. Kial? Ĉar la dozena sistemo estas natura kaj oportuna nombra sistemo. La studento povas facile kompreni, ne nur kiel io estas vera, sed ankaŭ kial ĝi estas vera. Kaj kontraŭsento – pri tio, kio estis deviga disciplino – malaperas pro la kontenteco kaj la facileco de plenumo kaj kompetento.

Tiu temo eble interesas vin sufiĉe por kaŭzi ĉe vi deziron ricevi pli da informo. Presaĵoj en la angla lingvo estos senpage senditaj al iu ajn en la mondo, de la *Duodecimal Society of America*, 20 Carlton Place, Staten Island 4, N.Y., U.S.A. Tio verŝajne estas sufiĉe por nun. Se montriĝos pli da intereso, informo estos provizita en Esperanto.

Korektaĵoj por Jul-Oct AE: Paĝo 99, 3-a paragrafo – (Challenge) ŝanĝu "150 representatives" al "1500 representatives"; pĝ. 100, 1-a par. – (EANA Reports) "Chatauqua" al "Chautauqua"; pĝ. 119, 2-a par. – (Ĉarlatana Lingvoscienco) "Leibnitz" al "Leibniz".

DEKLARO

Ni legis cirkuleron, kiun la Centra Oficejo de UEA sendis "al landaj, fakaj kaj specialigitaj organizaĵoj, ĉefdelegitoj kaj perantoj, redakcioj de Esperantaj gazetoj, Esperanto-eldonejoj kaj libroservoj", kaj en kiu la Komitato de UEA alvokas tiujn organizojn kiel ankaŭ la unuopajn Esperantistojn, "interrompi...kun Amerika Esperantisto ĉiujn rilatojn eĉ pure komercajn". Ni bedaŭras tiun alvokon al bojkoto kontraŭ unu el la plej malnovaj kaj gravaj gazetoj Esperantistaj.

Oni informis nin, ke la alvokon kaŭzis precipe malkontenteco pri artikolo de D-ro William Solzbacher, Akademiano, kiu kritike prijuĝas libron kaj opiniojn de la Ĝenerala Sekretario de UEA. Ne esprimante ĉi tie opinion pri la temoj pritraktitaj, ni malaprobas la uzon de komerca bojkoto anstataŭ raciaj argumentoj.

Laŭ nia opinio la rajto de libera parolo kaj libera kritiko kaj la rajto havi malsaman opinion pri teoriaj kaj organizaj aferoj, ne povas esti detruataj eĉ per unuanimaj rezolucioj. Ni esperas, ke la Esperantistoj ne obeos la alvokon al bojkoto.

SUBSKRIBIS:

D-ro Antonio Alemán Ruiz, Sekretario de la Kuba Esperanto-Asocio
Prof. John M. Brewer, Prezidanto, Esperanto-Asocio de Nord-Ameriko
M. C. Butler, Akademiano, Eduka Sekretario, Brita Esperanto-Asocio
Gabriel Chavet, Akademiano, iam Sekr., Esperantista Centra Oficejo
Felix Epstein, UEA-Komitatano, Honora Mem., Germana Esperanto-Asocio
F. Faulhaber, Akademiano, Redaktoro de La Progresanto, Nederlando
C. C. Goldsmith, Red., The British Esperantist, iam Ĝen. Sekr. de UEA
Enrique González, Redaktoro de "EK'!", Mendoza, Argentino
Oscar R. Gregorio, Sekr. de la Studenta Esperanta Centro, Mendoza
Hans Jakob, UEA-Komitatano, iam Ĝen. Sekretario kaj direktoro de UEA
Pastro D-ro J. B. Kao, O.F.M., el Ĉinujo, nun en Rio de Janeiro
Hans Kürsteiner, Honora Prezidanto de UEA, St. Gallen, Svisujo
D-ro W. J. A. Manders, Akademiano, Venlo, Nederlando
Eulalia Marks, Vicprezidanto de la Esperanto-Asocio de Nord-Ameriko
D-ro J. B. Mello e Souza, iam Ĝen. Sekr. de Brazila Esperanto-Ligo
Ernesto Muñoz, Prezidanto de la Studenta Esperanta Centro, Mendoza
A. C. Oliver, iam UEA-Estrarano, iam Prez., Brita Esperanto-Asocio
Petro Stojan, aŭtoro de Bibliografio de Internacia Lingvo, Nice
D-ro Theo van Gindertaelen, eks-Prezidanto de Flandra Ligo Esperantistoj
D-ro Stephen Zamenhof, Profesoro en Columbia-Universitato, New York

Ĉiuj subskriboj estas personaj, ne en la nomo de organizoj. Dua listo da nomoj aperos en la venonta numero, ĉar la respondoj de kelkaj Esperantistaj eminentuloj ne alvenis sufiĉe frue.

KIUJ ESTAS LA SUBSKRIBINTOJ ?

D-ro Antonio Alemán Ruiz jam de 47 jaroj laboras por Esperanto en Kubo, estis redaktoro de la *Latinamerika Esperantisto* en 1916/17, estis Prezidanto de la Kuba Esperanto-Asocio, nun estas ĝia Sekretario.

John M. Brewer, profesoro en la Missouri School of Mines and Metallurgy, kiu estas parto de la Universitato de Missouri, estas Prezidanto de EANA de 1953, antaŭe estis Vicprezidanto, fondis la studentan Esperanto-grupon MOSAMO.

Montagu Christie Butler, Esperantisto de 1905, verkinto de famaj lernolibroj, ekz. *Step by Step in Esperanto*, ankaŭ de *Esperanta Kantaro*, *Esperanta Himnaro*, *Klasifo de Esperantaj Temoj*, membro de la Lingva Komitato de 1922, nun de la Akademio, estis Ĝenerala Sekretario de la Brita Esperantista Asocio de 1916 ĝis 1934, poste ĝia Propaganda kaj Eduka Sekretario, estis redaktoro de *The British Esperantist* por multaj jaroj. Li faris milojn da paroladoj kaj provlecionoj (2115 inter 1932 kaj 1946) kaj adaptis la Pittman-stenografion al Esperanto. Li ankaŭ estas Vicprezidanto de la Kvakera Esperantista Societo.

Gabriel Chavet, nun en Paris, lernis Esperanton en 1896 kaj fondis en Januaro 1897 la unuan Esperanto-Klubon en Francujo, en Louhans. Li fariĝis Sekretario de la Esperantista Grupo de Paris en 1900. Sekretario de la Esperantista Centra Oficejo de ĝia fondo (per Generalo Sebert) en 1905 ĝis 1922, li estis Ĝenerala Sekretario de ĉiuj Universalaj Kongresoj de Esperanto de 1906 ĝis 1914, vizitis Usonon en 1910 okaze de la Kongreso en Washington. Li kunlaboris en la verkado de multaj lernolibroj kaj vortaroj, fariĝis membro de la Lingva Komitato en 1909 kaj nun estas Akademiano. Li kunlaboris en la fondo de la Rotaria Esperanto-Amikaro en 1928.

Felix Epstein jam en 1908-09 estis redaktoro de la *Loka Kroniko* de la Esperanto-Grupo de Hamburg-Altona. Li ĉeestis preskaŭ ĉiujn Universalajn Kongresojn, estas membro de la Konsilantaro de la Germana Esperanto-Asocio kaj Komitatano de UEA. En la nunjara Germana Esperanto-Kongreso oni elektis lin Honora Membro.

Frits Faulhaber en Amsterdam, Esperantistiĝis en 1912 kaj multe laboris en la laborista movado, en SAT, en la Nederlanda Laborista Esperanto-Ekzamena Komitato pri instruaj kaj literaturaj temoj. Li estis redaktoro de *Laborista Esperantisto* en 1929 kaj nun estas unu el la redaktoroj de *La Progresanto*. Li estas aŭtoro de *Tra la Labirinto de la Gramatiko*, *Cent Demandoj pri Gramatiko kaj Instruado* kaj diversaj tradukoj, inter ili la rimarkinda teatraĵo de M. Dekker, *La Mondo Ne Havas Atendejon*, kaj *Dekkinga Fugas*, de T. Adema. Li estas Akademiano.

Cecil Charles Goldsmith estis Ĝenerala Sekretario de UEA (kaj IEL) de 1936 ĝis 1954, Ĝenerala Sekretario de la Brita Esperantista Asocio de 1934 ĝis 1936. Li nun estas redaktoro de *The British Esperantist*. En 1928 li estis unu el la fondantoj de The Esperanto Publishing Co., kiu rapide fariĝis unu el la plej gravaj libroeldonejoj en la movado.

Enrique González estas la talenta redaktoro de "EK!", Mendoza, Argentino, de 1955. Poemoj verkitaj de li aperis ankaŭ en *Norda Prismo*.

Oscar R. Gregorio estas Sekretario de la Studenta Esperanta Centro en Mendoza, Argentino, kaj ankaŭ verkas por "EK!".

(daŭrigo sur sekvanta paĝo)

(daŭrigo de antaŭa paĝo)

Hans Jakob fariĝis Delegito de UEA en 1909, oficisto en la Centra Oficejo de UEA en 1912, estis Ĝenerala Sekretario kaj Direktoro de UEA de 1920 ĝis 1934, Administranto de UEA de 1936 ĝis 1947, Estrarano de UEA de 1942 ĝis 1955, Redaktoro de "Esperanto", oficiala organo de UEA, de 1936 ĝis 1955. Li nun estas Komitatano de UEA, Honora Redaktoro de "Esperanto" kaj Honorofica Administranto de la Serva Centro de UEA en Gènevè.

Pastro D-ro J. B. Se-Tsien Kao, O.F.M., Esperantisto de 1925, multe laboris por la movado en Ĉinujo, Eŭropo, Norda kaj Suda Ameriko. Li estas Ĝenerala Vikario de Fongsiang, Ĉinujo, sed nun loĝas en Brazilo. Li sukcese organizis en Rio de Janeiro la Trian Esperantistan Eŭkarian Mondkunvenon en 1955 kaj verkis pri ĝi raportlibron aperintan en 1956. Li kunlaboris je la verko *Esperanto: The World Interlanguage* kaj verkis hispanlingvan Esperanto-vortaron.

Hans Herrmann Kürsteiner estas Honora Prezidanto de UEA de 1947, estis Prezidanto de UEA de 1942 ĝis 1947. Li aliĝis al UEA en 1908, kiam ĝi fondiĝis, kaj ankaŭ estas Delegito de UEA en St. Gallen.

D-ro Wilhelmus Johannes Arnoldus Manders, Akademiano, estas konata kiel aŭtoro de *Esperantologio kaj Interlingvistiko* kaj de *Vijf Kunsttalen*, ankaŭ kiel membro de la redakta komitato de la revuo *Esperantologio* kaj kiel aŭtoro de la Esperanto-traduko de la *Odiseo* de Homero el la klasika greka lingvo.

S-ino Eulalia Marks, en Norfolk, Virginia, estas Vicprezidanto de EANA de 1953. Ŝi multe vojaĝis en diversaj partoj de la mondo, de Nova Kaledonio kaj Aŭstralio ĝis Eŭropo.

Profesoro D-ro João Baptista Mello e Souza, Membro de la Konsilantaro de la Brazila Esperanto-Ligo, estis dum kelkaj jaroj ĝia Ĝenerala Sekretario. Li prezidis la 14-an Brazilan Esperanto-Kongreson. En 1910 li ĉeestis la Universalan Kongreson en Washington kiel oficiala reprezentanto de la brazila registaro. En 1950 li partoprenis en la transdono de la Esperanto-Petaskribo al la Unuigitaj Nacioj. Li ĉeestis la Nord-Amerikajn Esperanto-Kongresojn en Portageville, N. Y., (1950) kaj en Detroit, Mich., (1956).

Ernesto Muñoz estas Prezidanto de la Studenta Esperanta Centro en Mendoza, Argentino.

Arthur C. Oliver estis Estrarano de IEL kaj UEA de 1937 ĝis 1955 kaj estis Prezidanto de la Brita Esperantista Asocio en 1956-57.

Petro Stojan, naskiĝinta en Besarabio, Esperantisto de 1903, publikigis *Oklingvan Ornitologian Vortaron* en 1911, *Rusan-Esperantan Vortaron* en 1912, la monumentan *Bibliografion de Internacia Lingvo* en 1929, la verkon *Deveno kaj Vivo de la Lingvo Esperanto* en 1953. Forlasinte Rusujon en 1919, li vivis dum kelkaj jaroj en Jugoslavujo, poste en Rumanujo, en Svisujo kaj en Francujo.

D-ro Theo van Gindertaelen en Mechelen, Belgujo, estis Prezidanto de Flandra Ligo Esperantista dum dek jaroj, Komitatano de UEA de 1949 ĝis 1955, redaktoro de *Flandra Esperantisto* kaj ĉefredaktoro de tiu gazeto, kiam ĝi estis kombinita kun Nederlanda Esperantisto kaj poste ankaŭ kun Belga Esperantisto kaj Svisa Espero.

(daŭrigo sur sekvanta paĝo)

(daŭrigo de antaŭa paĝo)

D-ro Stephen Zamenhof, Profesoro en la Medicina Fakultato (College of Physicians and Surgeons) de la Universitato Columbia en New York, estas filo de *D-ro Henryk Zamenhof* kaj nevo de la aŭtoro de Esperanto. Li estis membro de la Redakta Komitato de *Amerika Esperantisto* de 1946 ĝis 1954.

Legante la Deklaron ...

Legante la Deklaron kaj ĝiajn subskribojn, oni havas la impreson, ke la tuta sana kaj libera tradicio de la Esperanto-movado ribelas kontraŭ la aŭtokratecaj metodoj, kiuj esprimiĝas en la bojkotrezolucio. Ŝajnas, ke ĉiu ankoraŭ vivanta Esperantisto, kiu iam en la historio de nia movado okupis oficojn similajn al tiuj nun okupataj de *D-ro Lapenna* estas inter la subskribintoj: *S-ro Goldsmith*, kiu estis Ĝenerala Sekretario de UEA tuj antaŭ *D-ro Lapenna*; *S-ro Jakob*, kiu estis Ĝenerala Sekretario kaj Direktoro de UEA dum pli ol 20 jaroj; *S-ro Chavet*, kiu estris la Esperantistan Centran Oficejon en Paris jam en 1905, kiam UEA ankoraŭ ne ekzistis kaj kiu servis kiel Ĝenerala Sekretario de ĉiuj Universalaj Kongresoj de Esperanto de 1906 ĝis 1914; *S-ro Stojan*, kies esploro kaj dokumentado kreis la majstroverkon Bibliografio de Internacia Lingvo... Aliaj nomoj de subskribintoj elvokas similajn pensojn... Honoron, gratulon kaj dankon al niaj pioniroj!

— *J. HENRY KRUSE, Jr.*

ZAMENHOF PRI AMERIKA ESPERANTO-GAZETO

Letero al la Amerika Esperanto-Asocio (en 1907)

Fariĝis Esperanto-Asocio de Nord-Ameriko (1908)

Kun plezuro mi eksciis el via letero, ke via societo intencas baldaŭ komenci la eldonadon de amerika esperantista ĵurnalo. Kompreneble mi povas nur tre ĝoji pri tio ĉi kaj deziri al via gazeto la plej bonan sukceson. Ne pro simpla ĝentileco mi tion ĉi diras: vian estontan gazeton mi efektive trovas tre grava, kaj mi efektive atendas de ĝi tre multe da bono por nia afero.

Ameriko estas tre grava por Esperanto kaj Esperanto estas tre grava por Ameriko; kaj tial la tago, en kiu aperos la unua bona gazeto esperantista en la plej grava lando de Ameriko, en la Nord-Amerikaj Unuigitaj Ŝtatoj, estos por nia afero tre grava dato. Ke via gazeto estos bona, pri tio mi ne dubas, ĉar mi konas bone la energion kaj bonan volon de ĝiaj fondantoj.

Mi estas konvinkita, ke vi sekvos la ekzemplon de la bonega kaj plej merita brita frato, kaj via gazeto baldaŭ fariĝos unu el la plej gravaj centroj esperantistaj, al kiu turniĝos la okuloj de la tutmonda esperantistaro.

Via, *L. ZAMENHOF.*

ANGLA OPINIO PRI AMERIKA ESPERANTISTO

Tro multaj el niaj naciaj gazetoj enhavas nenion daŭre gravan, sed kontentigas konstante elgardi grupraportojn kaj similajn aferojn kun nur loka efemera intereso. (Kompreneble ni havas ankaŭ gazetojn fakajn kaj literaturajn, pri kiuj ni rajtas fieri. Sed ne pri ili temas nun.)

Al mi ŝajnas, ke *Amerika Esperantisto* estas kelkrilate la plej grava nacia gazeto nun aperanta. Preskaŭ ĉiam ĝi enhavas artikolojn gravajn kaj faktoplenajn pri aferoj ne facile troveblaj aliloke. En 1956/57 ekzemple aperis plene dokumentitaj studoj pri Esperanto kaj la Fera Kurteno (Esperanto en Rusujo kaj landoj sub rusa influo), pri la ŝanceliĝado de Moskva lingvistiko, pri Stalin kaj Esperanto, kaj pri la iam laŭditaj, sed nun eksmodaj teorioj de Marr. Detalaj recenzoj pri *An Esperanto Vocabulary*, *La Internacia Lingvo*, *Retoriko*, kaj *Cervantes en Esperanto*, forlasis la modan kutimon akلامي ĉiun eldonajon kiel novan ĉefverkon de nia literaturo kaj kuraĝis ilin serioze kritiki kaj prijuĝi. Ni legis biografiojn pri Ann E. Beatty, kiu ĵus mortis 99-jara kaj kies eksterordinara ĉefverko estas preskaŭ ne konata, pri 73-jara D-ro S. Kamarýt kaj lia longa honorinda Esperanta laboro, pri Richard H. Geoghegan, la unua Brita Esperantisto kaj la plej klera kaj elstara homo, kiu iam ajn aliĝis al nia movado — kies historio tamen (krom en unu-du paĝoj de malnovaj numeroj de *The British Esperantist*) estas preskaŭ nekonata kaj nenie trovebla. Ni trovas ankaŭ detalajn raportojn pri Esperanto en Enciklopedioj kaj pri la uzo de Esperanto por Medicina Scienco.

Mi bedaŭras la politikan kaj personan tendencon de kelkaj paĝoj, parte inspiritaj de egale bedaŭrindaj atakoj kontraŭ EANA kaj AE. Pri tiuj disputoj mi ne esprimas opinion. Mi nur konstatas la fakton, ke AMERIKA ESPERANTISTO estas verŝajne nia plej serioza kaj certe plej interesa kaj faktoplena nacia gazeto.

Ĉiu aŭtoro devus bonvenigi kritikojn amikajn kaj ne vidi en ili personan atakon. Neniu pli forte kritikis multajn detalojn en *Plena Gramatiko* kaj *Plena Vortaro* (kaj ĝia *Suplemento*) ol mi en recenzoj en *The British Esperantist*. Tamen Waringhien kaj mi estas en tre amikaj rilatoj. Kaj se miaj propraj verketoj havas ian meriton, tio okazis dank' al la fakto, ke multaj amikoj afable sendis al mi korektojn kaj kritikojn, kiujn mi danke ricevis kaj nepre atentis por plibonigi estontajn eldonojn.

MONTAGU C. BUTLER, *Akademiano*

Profesoro D-ro Seihiro Nishi, Rektoro de la Gunma-Universitato, Prezidanto de Japana Esperanto-Instituto kaj de la Internacia Scienca Asocio Esperantista (ISAE), sendis al ni tre flatan leteron pri *Amerika Esperantisto* de Marto-Aprilo 1957, "en kiu vi afable recenzis mian jubilean verkaron kaj samtempe detale konigis la nuntempan staton de Esperanto en nia medicina rondo." Profesoro Nishi tro modeste diras, ke "nia agado ne estas tiel vigla, kiel vi skribas en la revuo," sed daŭrigas: "Ni tamen ĉiam senlace klopodas enkonduki nian lingvon en la sciencon rondon. Precipe kuraĝigas nin la fakto, ke ni trovas multe da samideanoj inter usonanoj, kies nacia lingvo estas jam delonge uzata duoninternacie."

ESPERANTA KRONIKO

Gravaj Kursoj en Esperanto: La kurso sub gvidado de *Prof. Fredrick C. Neumann* daŭras en "Elizabethtown College", Pa., kun novaj studentoj. Oni ricevas oficialan krediton de la edukaj instancoj por Esperanta studado. — La kurso sub gvidado de *Jon Willarson*, en Milwaukee, Wis., en la "Shorewood Opportunity School" daŭras ĉi-sezone kiel pasintjare. Tio estas bona 'oportuno' por Esperanto, kiel ankaŭ por la lernejo. — Tuta granda aro da kursoj en lernejoj por plenkreskuloj, estas tiuj pro la organizado de *Donald F. Walton* de la Esperanto-Asocio de Nov-Jersio. Jen listo de lokoj kaj instruistoj: Chatham, *Henry Kruse*; East Orange, *S-ino Leslie Davis*; Elizabeth, *F-ino Helen Kaczowski*; Elizabeth (por progresintoj), *David Jagerman*; Irvington, *F-ino Faith Hoekstra*; Morristown, *F-ino Doris Aljke*; Orange, *Donald Walton*; Newark, *F-ino Helen Walton*; kaj pro peto al S-ro Walton, de la Direktoro por Plenkreskula Edukado en Hempstead (L.I.) nun estas bela kurso de dekdu studentoj en la plenkreskula fako tie.

C. C. Cummingsmith, S.M., denove troviĝas sur sia amata insulo en Havajo, ĉe Honolulu, post vizito en Los Angeles dum la somero. Amikoj liaj tra la mondo ĝojos pro tio, ke li nun iom pli bone sanas kaj denove povas labori kiel bibliotekisto de la Kolegio Chaminade en Honolulu.

Eugene M. Beck, Baltimore, Maryland, utiligas ĉiujn rimedojn por propagandi Esperanton kaj subteni la asocion EANA. Li multe uzas propagandilojn, librojn, poŝtkartojn, leterojn, ktp. Li estas membro-patrono de EANA, kaj jam ĉeestis multajn kongresojn de la Asocio, — lastatempe en Newark, N. J. Antaŭ unu jaro, li havis rilatojn kun la radio-stacio WBAL en Baltimore pri Esperanto. Nun ni ricevas informojn pri intervjuo de "Gene" ĉe la radio-stacio WAYE, Baltimore, dum dekkvin minutoj, pri Esperanto. Oni nomas la programon "Prezentado de Winnie kaj Harry", laŭ la antaŭnomoj de gesinjoroj Phillips kiuj estras la aferon. La intervjuo okazis la 18-an de oktobro, en bela kaj unika studejo aranĝita kiel montra fenestro por la publiko. Kompreneble "Gene" menciis, ke oni ricevos senpagan informon de EANA.

**Lernu
Esperanton
Estas facile.
Legu!**

J. J. H.

Translation:

**Learn Esperanto.
It is Easy. Read!**

J. J. HUTCHENS

801 11th St. NW.
Canton

S-ro J. J. Hutchens, Canton, Ohio, reklamas Esperanton en la tagĵurnalo "The Canton Repository". S-ro Hutchens estas nun emerito de instruado en la lernejoj de Canton, sed li nun daŭrigas instruadon de Esperanto en sia urbo. Inter la diversaj manieroj, kiujn li utiligas por atentigi la publikon pri Esperanto kaj sian pretecon instrui ĝin, estas publika reklamado. Unu el la diversaj reklamoj, kiujn li jam publikigis estas tiu montrita maldekstre. Ni deziras sukceson al li en la klopodado por nia afero. Multaj samideanoj havis la plezuron persone renkonti S-ron Hutchens, kiam li kaj S-ino Hutchens ĉeestis la EANA Kongreson en Newark pasintan someron.

La Familio Héroux, niaj kanadaj organizantoj de sukcesaj Esperanto-kursoj en Trois-Rivières, Kebeko, montriĝas en la foto dekstre. Ni jam havis la honoron presi novaĵojn pri ili en AE (klopodoj por Esperanto en Kebeko, ĉeesto ĉe la EANA kongreso en Newark, ktp.) Nun ni ricevas pluan informon pri kursoj por la aŭtuna sezono. S-ino Héroux skribas: "Jen kelkaj detaloj rilate al niaj kursoj. Jam de unu monato proksimume 70 gelernantoj ĉeestas niajn Esperantajn kursojn. La unuan grupon mi instruas en la sportklubo.

La dua estas instruata de mia edzo en la sama loko; kaj la tria, de mia bofratino en la oficejo de la kompanio Bell Telephone." La familio Héroux mirinde bone antaŭenigas Esperanton en sia provinco Kebeko. La foto montras (de maldekstre) la kanadan Esperanto-pioniron *S-ro Charles-Edouard Héroux*, kaj liajn bofilinon kaj filon, *Gesinjoroj Thérèse kaj Georges Héroux*. Bedaŭrinde la ĉarma filino de nia kanada pioniro, *Marguerite*, ne montriĝas en la fotografaĵo. La foto unue presigis en la grava tagĵurnalo "Le Nouvelliste", 21an de marto 1957, kune kun longa kaj bona artikolo sub la titolo "Là où les Trifluviens apprennent l'Espéranto" (Tie kie la Tririveranoj lernas Esperanton).

Esperanta Skolt-Organizo en Usono: Petu informon de *S-ro C. Stanley Otto*, 20 Harvard Terrace, West Orange, N.J., se vi interesiĝas pri Esperanto kaj la skolta movado. S-ro Otto bonvenigas partoprenadon de vi en tiu klopodo por starigi praktikan Esperantan skoltfakon en nia movado tra la tuta Usono.

Esperanto-Klubo MOSAMO, Rolla, Mo., ĉe la *Kolegio pri Minoj* (Missouri School of Mines), komenciĝas tre bone por la sekvonta lerneja periodo. *S-ro Roland Scott* estas la Sekretario. *Prof. John M. Brewer*, Prezidanto de EANA, gvidas la aferon, kiel dum multaj jaroj pasintaj. Prof. Brewer revenis al la kolegia instruado post somera laboro por la usona mararmeo en San Diego. Li estas rezerva oficiro en la mararmeo.

Kalifornia Esperanto-Pioniro, kiu dum kvardek jaroj necesis resti neaktiva pri Esperanto, pro tro da okupado kiel profesiulo, nun estas emerito kaj denove ĝoje aktiviĝas. Li estas *S-ro Erld Wilkinson*. Nur kelkaj monatoj pasis, sed li jam legis multajn librojn, kaj korespondis en bela Esperanto tra la mondo, kaj lastatempe presis vizitkarton tute en Esperanto. Ni kore bonvenas S-ron Wilkinson denove en EANA.

La Terno-Sufikso AĈ (aĉ-uuu!) – Nia bona membro en la *Ĉielarka Biblioteko* en Massachusetts (mas-AĈUUU-sets!) ne ŝatas la "tern-sufikson AĈ" en Esperanto. Nia bibliotekistino elmontras kelkajn ekzemplojn inter kiuj estas la karesnomo "Paĉjo". Kaj ŝi demandas, kial ni utiligas tiun vorteron de malestimo kaj malŝato en unu el niaj plej karaj vortoj, t.e. "Paĉjo"? Vere ŝi ŝajne havas ion tie! Interese! (Ah ĉu?)

NEKROLOGOJ

Ni funebras nian estraranon J. H. Hartley, Hamilton, Ont., Kanado, kies elekto al la Estraro de EANA dum la Kongreso en Newark estis ĵus anoncita en la pasinta numero de AE. *James Henry Hartley* mortis pro koratako la 19an de septembro 1957, post 2-3 semajna malsano en la hospitalo, laŭ informoj de nia amiko Jaan Kubar. S-ro Hartley havis 69 jarojn. Li estis atestimata inter la Esperantistoj de Kanado kaj Usono, pro siaj praktika aktiveco kaj saĝa vidpunkto rilate al la tutkontinenta movado. Li bedaŭris la skismon en grupetojn en Ameriko, sed klare vidis ke ne estis EANA kiu forlasis la principon de unueco. Pro jaroj da sperto pri tiuj aferoj en la historio de la movado (depost la komenco de EANA en 1905), li forte apogis la sintenon de la plimulto, t.e. unuecon en EANA. Pro tio li konsentis kun amikoj por esti kandidato por la Estraro. Nia Asocio perdis gravan estraranon kaj helpanton. Antaŭ dek jaroj, kaj ĝis 1956, li gvidis Esperantajn klasojn en Hamilton kaj en la kompanio "Westinghouse" kie li laboris. Li morale kaj finance subtenis la Asocion dum la jaroj. Letero kiu montris lian altmoralan karakteron estis presita kun foto de li en AE, marto-aprilo 1954. Li faris unuagradajn poemojn en Esperanto. Bela traduko de la kanada nacia himno, "*L' Acerfoli' por Ĉiam*" (The Maple Leaf Forever), troviĝas en AE, majo-junio 1955. Kaj originala poemo, "*Malliberuloj*" (Captives), en la angla kaj Esperanta lingvoj troviĝas en AE, januaro-februaro 1955. Tiu bela poemo lia temas pri "somerpapilio" kaptita ĉe fenestro, kiu vane flugilbatas tiun por esti libera. Li komparas sin mem kiel unu kiu simile vane sopiras "ĉe la fenestro de la vivo". Ja subite por nia amiko, la fenestro de la vivo ekmalfermiĝis kaj li forflugis de ni. Niajn kondolencojn al ĉiuj liaj karuloj.

Ni funebras nian pioniron C. H. McKinney, Phoenix, Arizona, membron de EANA ekde sia Esperantistigo en la jaro 1910. La filo, *Durward L. McKinney*, Flagstaff, Arizona, informis nin pri lia morto en hospitalo en Flagstaff, la 18-an de junio 1957. Pioniro McKinney havis 87 jarojn. La edzino mortis nur kvin semajnojn antaŭ li. La filo skribas, ke ŝajne la patro ne deziris vivi plu post la forpaso de sia kara edzino. Oni diras, ke li ne suferis, sed malfortiĝis tagon post tago ĝis la fino. Lastatempa letero de li al la Centra Oficejo priskribis kiel li flegis la edzinon, kiu havis artriton, kaj kiel li prizorgis ĉion en la hejmo. S-ro McKinney estis senlaca propagandisto de Esperanto; kaj interese estas, ke dum lia resto en la hospitalo, du flegistinoj interesiĝis pri Esperanto kaj lernis iom da Esperanto. Dum la jaroj li utiligis multajn propagandilojn de EANA, donis abonojn al dek kolegioj kaj altlernejoj en sia regiono, fariĝis patrona membro kaj ĉiumaniere subtenis la Asocion. Li korespondis kun samideanoj en 28 diversaj landoj tra la tuta mondo. Krom profunda amo al la edzino kaj familio, li ŝajne amis la belan monton "Kameldorso" (Camelback), kiu alte staris (pli bone, en aspekto, kuŝis kiel kamelo sur la genuoj) proksime al lia domo tuj ekstere de Phoenix. Tre bela legendo pri "Kameldorso", tradukita en Esperanton de S-ro McKinney, troviĝas kun foto en AE, januaro-februaro 1952. Liaj leteroj al ni montris amindan karakteron. Tri filoj postvivas lin: *Durward*, *William* kaj *Charles*. Al la familio ni esprimas niajn kondolencojn.

ĈARLATANA LINGVOSCIENCO

Marr – Drezen – Stalin – Ĉikobava – Lapenna

D-ro William Solzbacher

Membro de la Akademio de Esperanto

(Daŭrigo de artikolo en AE de Marto-Aprilo, Majo-Junio, Julio-Oktobro)

“...mi povus...citi multajn elstarajn lingvistojn – ekzemple...Marr... – kiuj havis pri Esperanto tute alian opinion.”

D-ro Ivo Lapenna, en Montevideo, Decembro 1954,
laŭ la gazeto ESPERANTO, Februaro 1955, p. 54.

Marr havis “tute alian opinion” pri Esperanto ol la Esperantistoj. Li diris, ke Esperanto estas lingvo “ne aperinta en oportuna tempo” kaj ke la universala lingvo de la estonteco estos “lingvo de nova sistemo, tute speciala, ĝis nun ne ekzistanta”. Al la sovetaj Esperantistoj, kiuj faris propagandon por li, li skribis, ke “la diversaj artefaritaj lingvoj jam praktike funkciantaj, inter kiuj troviĝas Esperanto,” konfirmas la pravecon de la Marr-teorioj kaj “helpas kolekti materialon” por la “estonta komuna lingvo de la homaro”. Tiu lingvo laŭ li povos estiĝi kaj ekzisti nur en komunista “senklasa socio”.

En la lasta parto de sia vivo Marr eĉ fariĝis tute malamika al Esperanto. En 1933 li skribis, ke “Esperanto estis starigita sen la necesa konsidero de la transira kaj revolucia karaktero de la lingvo” (laŭ J. Kuchera, *Linguistic Policy of the Soviet Union*, disertacio en la Harvard-Universitato, 1950, p. 240).

“Arakĉeevaj Metodoj” en la Soveta Scienco

Marr preskaŭ tute detruis ĉion, kio restis de serioza lingvoscienco en Rusujo kaj starigis diktatorecon de siaj propraj ĉarlatanaj teorioj, persekutante tiujn, kiuj kuraĝis esprimi sendependajn opiniojn. Li faris tion per metodoj poste nomitaj “arakĉeevaj” de Stalin (en letero al la juna lingvistino E. Kraŝennikova, la 29-an de Junio 1950), de Ĉikobava (en *Vvedenie v Jazikoznanie*, p. 21) kaj de la Granda Soveta Enciklopedio (dua eldono, vol. 26, p. 375).

Aleksej Alekseeviĉ Arakĉeev estis rusa generalo sub la Imperiestroj Paŭlo I-a kaj Aleksandro II-a. Li organizis sekretan policon kaj persekutis sendepende pensantajn homojn, inter ili profesorojn kaj studentojn, kiuj favoris konstitucian registaron. Puŝkin nomis lin en unu poemo sia

Vsej Rossii pritesnitelj,
Gubernatorov muĉitelj,
I Soveta on uĉitelj,
A carju on – drug i brat.

Persekutanto de tuta Rusujo,
Turmentanto de guberniestroj,
Instruisto de la Konsilantaro,
Amiko kaj frato de la caro.

Se oni volas akcepti la vortojn de Stalin pri la “arakĉeevaj” metodoj de Marr kaj liaj posteuloj, oni devas demandi, kiel unu profesoro – Marr – povis persekuti aliajn profesorojn. La evidenta klarigo estas, ke la diktatoreco de Marr estis starigita kaj konservata de la politika diktatoro, Stalin. Iomete ŝanĝante la versojn de Puŝkin, oni povas diri pri Marr, ke li estis “persekutanto de lingvistoj, ... amiko kaj frato de la ruĝa caro, Stalin.”

Malmultaj personoj ĝuis tiom da honoroj kaj titoloj sub la Stalin-reĝimo kiel Marr. En 1928 li ricevis la Lenin-Premion; en 1929 li fariĝis Membro de la Komunista Akademio kaj Kandidat-Membro de la Centra Ekzekutiva Komitato de la Sovetoj, en 1930 Vicprezidanto de la Soveta Akademio de Sciencoj, en 1931 Membro de la Centra Ekzekutiva Komitato de la Sovetoj. En 1933 li ricevis la Lenin-Ordenon. En la sovetaj laboristaj sindikatoj li prezidis la Sekcion de Sciencistoj.

Marr, kiun Lapenna nomis "elstara lingvisto" en la UNESCO-Konferenco en Montevideo kaj "granda rusa lingvisto, historiisto kaj etnologo" en *Retoriko* kaj kiun li laŭdis pro lia "senlaca laborado, esplorado, ekzamenado kaj analizado", ne nur tute ruinigis – kun la beno de Stalin – la sovetan lingvosciencan, sed havis similan detruan efikon en la arkeologio. Al legantoj, kiujn tiu temo interesas, mi rekomendas libron de la ukraina arkeologiisto Miĥail Miller. Angla traduko aperis en New York en 1956 (*Mikhail Miller, Archaeology in the U.S.S.R.*, eldonejo Praeger).

La diktatoreco de Marr kaj liaj posteuloj komenciĝis parte en 1926, kiam baza artikolo de Marr aperis en la "sciencia" revuo de la Komunista Internacio, *Pod Znamenem Marksizma* ("Sub la Standardo de Marksismo"), ankaŭ en franca, germana kaj aliaj lingvoj. La diktatoreco fariĝis absoluta en 1931, iom mildiĝis post la Dua Mondmilito kaj finiĝis en 1950.

Drezen Partoprenis Opozicion Kontraŭ Marr

En 1930-1931 malsukcesis klopodo transformi la Marr-teorion aŭ anstataŭi ĝin per io nova. Dek junaj lingvistoj proksimaj al la Komunista Akademio, inter kiuj troviĝis Drezen, fondis grupon, kiun ili nomis *Jazikfront* (Lingva Fronto). En manifesto, kiu aperis en la revuo *Literatura i Iskusstvo* (Literaturo kaj Arto), ili proklamis sian volon, batali por "vere marksista lingvoscienco" kontraŭ la "idealismo", la "formalismo" kaj la "eklektikismo" de la hindoeŭropa kompara lingvoscienco, sed ankaŭ kontraŭ la "mekanistaj" tendencoj en la Jafetida Teorio. G. Danilov estis la gvidanto de la grupo, J. Loja kaj T. Lomtev estis ĝiaj ĉefaj teoriaj defendantoj. Ili kritikis la instruojn de Marr pri la magia origino de la lingvo kaj pri *sal, ber, jon* kaj *roŝ*. Lomtev skribis, ke "la Jafetida teorio, kiu iam reprezentis revolucian kaj progreseman fenomenon, fariĝis baro al la ellaborado de reala marksista-leninista lingvoscienco".

La kontraŭatako de la Marr-anoj kontraŭ *Jazikfront* venis unue en la formo de broŝuro, *Protiv burĵuaznoj kontrabandi v jazikoznanii* ("Kontraŭ burĝa kontrabando en la lingvoscienco"), poste en la formo de komando de Stalin, kiu ĉesigis la *Jazikfront*-grupon kaj kunfandis la Instituton de Literaturo kaj Lingvistiko de la Komunista Akademio, en kiu estiĝis *Jazikfront*, kun la Jafetida Instituto (poste Instituto de Lingvo kaj Pensado) de Marr.

La lastan fojon la potenco de la "arakĉeevaj" metodoj de la Marr-anoj montriĝis en 1949, kiam oni festis la 85-jaran jubileon de la naskiĝo kaj la 15-jaran jubileon de la morto de Marr. En N-ro 3 de la revuo *Voprosi Filozofii* (Problemoj de Filozofio) A. G. Spirkin skribis pri la ceremonioj en Moskva kaj Leningrad: "Ĉiuj partoprenantoj deklaris, ke krea pritrakto de lingvaj problemoj estas ebla nur sur la bazo de la materialista instruo pri la lingvo formulita de N. J. Marr... Ĉiuj partoprenantoj unuane postulis, ke plej energia batalo estu organizata kontraŭ klopodoj

revivigi reakciajn, burĝajn teoriojn en la lingvoscienco kaj la formalan-komparan metodon en la lingvistiko.”

Kiam tiu artikolo aperis, la morto de la Marr-teorioj jam estis proksima. Eble estas bone, priskribi tion, kio okazis, laŭ la artikolo de D-ro Valentin Kiparsky, Profesoro de Rusa Lingvo kaj Literaturo en la Universitato de Helsinki: “Arnold Ĉikobava, gruzo nekonata en la Okcidento, estis veninta en konflikton kun la Marr-anoj... kaj la konflikto estis tia, ke ĝi ŝajnis signifi la finon de lia kariero. La apero de kuraĝa fakulo kiel Ĉikobava estis ebleco, kiun la Marr-anoj ne estis konsiderintaj en siaj kalkuloj. Riskante ĉion, li iris al sia ĉiopova samnaciono en la Kremlo. Oni scias, ke Stalin dum sia juneco okupiĝis pri problemoj de malplimultoj kaj komprenis lingvajn kaj naciecajn problemojn pli bone ol politikistoj ĝenerale. Ĉikobava sukcesis konvinki la diktatoron pri la neceseco de radikala purigo de la soveta lingvoscienco. Stalin kompreneble ricevis la tutan honoron de la genia retrovo de la malnova racia kompara lingvoscienco, dum la rolo de Ĉikobava konsistis nur en la malfermo de la batalo. La rezultoj de tiu kontreguligo fariĝis sufiĉe konataj per la gazetaro kaj la stalinista propagando.” (*Osteuropa*, Februaro 1957, paĝo 88.)

125 000 Ekzempleroj de Libro de Ĉikobava

La eksterminado de la Marr-teorioj estis radikala. La Marr-Instituto de Lingvo kaj Pensado kaj la Instituto de la Rusa Lingvo estis kunigataj en nova Lingvosciencia Instituto (*Institut Jazikoznaniĵa*) de la Soveta Akademio de Sciencoj. La ĉefaj reprezentantoj de la “arakĉeeva” Marr-reĝimo, inter ili Akademiano Ivan Ivanoviĉ Meŝĉaninov, publike kaj laŭte “konfesis” siajn erarojn laŭ bone konataj modeloj. Lingvistoj, kiuj suferis sub la persekuto de la Marr-anoj, ricevis honorojn. La plej grava el ili, V. V. Vinogradov, fariĝis ĉefredaktoro de nova revuo *Voprosi Jazikoznaniĵa* (Problemoj de Lingvoscienco).

Ĉikobava, kiu kuraĝis paroli al Stalin kiel unu gruzo al alia – kontraŭ la mortinta gruzo Marr – ricevis komision, verki la unuan, ĉefan parton de la oficiala lernolibro de la stalinista lingvoscienco por la sovetaj universitatoj kaj pedagogiaj institutoj. De tiu libro, kiu sur preskaŭ ĉiu paĝo donas lakean laŭdon al la “genia” Stalin kaj piedbaton al la fuŝulo Marr, mi posedas la duan eldonon, publikigitan en Moskva en 1953. La verko indikas sur la lasta paĝo, ke oni presigis 125 000 ekzemplerojn.

La batalo de Stalin kaj liaj ŝildportantoj kontraŭ la Marr-teorioj havis tri tute malsamajn aspektojn. Estas necese distingi inter ili, se oni volas kompreni, kiel la afero koncernas Esperanton. Unue, sub la influo de Ĉikobava, Stalin decidis forbalai la ĉarlatanaĵojn de Marr, ebligi pozitivan laboron de sovetaj lingvistoj kaj kunlaboron kun eksterlandaj lingvistoj, kiam tio estus utila. Tiu unua ago estis necesa kaj bona. Due Stalin volis prezenti sin mem kiel genian lingviston kaj fari siajn teoriojn (aŭ tiujn de Ĉikobava) devigaj por la lingvoscienco en Rusujo kaj en aliaj landoj sub komunista reĝimo. Multaj el tiuj teorioj tute ne estis novaj, sed estis la tradiciaj tezoj de la okcidenta kompara lingvoscienco, sed oni servis ilin kun marksista-leninista saŭco kaj tordis, amputis kaj ŝanĝis ilin por ilin akordigi kun antaŭaj diraĵoj de Stalin kaj ankaŭ kun diraĵoj de Marx, Engels kaj Lenin. Oni ĵetis kelkajn ekstreajn fuŝajn teoriojn en la kaldronon, eble ĉar la lingvistika “revolucio” okazis tre

rapide. Fakte do, almenaŭ parte, nova ĉarlataneco anstataŭis la ĉarlatanecon de Marr.

La tria aspekto de la afero estis tute ne lingvosciencia, sed politika. Stalin serĉis lingvistikajn argumentojn por kaŝi imperialistajn celojn. Kompreneble tiuj celoj ekzistis tute sendepende de la lingvoscienco. Pri tio mi ankoraŭ parolos.

Kiel kritika prijuĝo de Marr ne necesigas akcepton de la tezoj de Stalin, tiel kritika pritrakto de *La Marksismo kaj la Problemoj de la Lingvoscienco* de Stalin tute ne postulas konstaton, ke Marr estis prava. Kial ni elektu inter du ĉarlatanoj anstataŭ forĵeti ambaŭ?

Tio rekondukas nin al la *Nefermita Letero al Stalin*, kiun verkis D-ro Ivo Lapenna kaj kiun subskribis la Estraro de Universala Esperanto-Asocio (UEA) kaj la Plenumkomitato de Sennacieca Asocio Tutmonda (SAT) en Majo 1952. Tiu dokumento de konfuzo, anstataŭ kritiki la multajn erarojn de la komunista diktatoro, kritikis lin pro lia kondamno de la fuŝa tezo de Marr pri la klasa karaktero de la lingvo. Tiun evidentan stultaĵon jam estis kondamnintaj la junaj lingvistoj de la *Jazikfront*, inter ili Drezen, en 1930. (Tion klarigas ekzemple bonega artikolo de Profesoro Lawrence L. Thomas de la Universitato de Kalifornio, *Some Notes on the Marr School*, en la revuo *The American Slavic and East European Review*, Oktobro 1957, pp. 323-348.)

Kraŝeninnikova - Stalin - Lapenna

Unu parto de *La Marksismo kaj la Problemoj de la Lingvoscienco* konsistas el respondoj de Stalin al E. Kraŝeninnikova, juna lingvistino, kiu parolis en la nomo de "la lingvistoj, inter ili ankaŭ ni, la junularo". Jen ŝia tria demando al Stalin: "Tute prave vi parolas pri tio, ke la ideoj, imagoj, kutimoj kaj moralprincipoj de burĝoj kaj proletarioj estas tute kontraŭaj unuj al la aliaj. La klasa karaktero de tiuj fenomenoj evidentiĝas en la semantika flanko de la lingvo kaj kelkfoje eĉ en ĝia formo, en la vortprovizo, kiel vi prave diras en viaj artikoloj. Ĉu en la analizo de konkreta lingva materialo kaj antaŭ ĉio de la senca flanko de la lingvo estas eble paroli pri klasa esenco de la nocioj per ĝi esprimitaj, precipe en kazoj, kiam temas ne nur pri lingva esprimo de homa penso, sed ankaŭ pri la rilato de la homo al la realeco, kiam lia klasa aneco manifestiĝas kun speciala klareco?"

Jen la respondo de Stalin (aŭ Ĉikobava): "Pli koncize, vi volas scii, ĉu la klasoj influas la lingvon, ĉu ili portas en la lingvon siajn specifajn vortojn kaj esprimojn, ĉu povas okazi, ke homoj atribuas al la samaj vortoj kaj esprimoj malsaman signifon laŭ la klasa aneco. Jes, la klasoj influas la lingvon kaj portas en la lingvon siajn specifajn vortojn kaj esprimojn. Pri tio oni ne povas dubi. Sed el tio ne rezultas, ke specifaj vortoj kaj esprimoj kaj semantikaj diferencoj havas grandan signifon por la evoluo de nacia lingvo, ke ili povas malfortigi ĝian gravecon aŭ ŝanĝi ĝian karakteron. Unue, ekzistas tiel malmultaj tiaj specifaj vortoj kaj esprimoj kaj tiel malmultaj kazoj de semantikaj diferencoj, ke ili prezentas apenaŭ unu procenton de la tuta lingva materialo. Sekve, la tuta cetera grandega plimulto de vortoj kaj esprimoj kiel ankaŭ ilia semantiko estas komunaj al ĉiuj klasoj de la socio. Due, specifajn vortojn kaj esprimojn, kiuj havas klasan nuancon, oni uzas en la lingvo ne laŭ la reguloj de ia 'klasa gramatiko', kiu fakte ne ekzistas, sed laŭ la reguloj

de la gramatiko de ekzistanta nacia lingvo. La ekzisto de specifaj vortoj kaj esprimoj kaj la fakto, ke en la semantiko de la lingvo troviĝas diferencoj, do ne refutas, sed konfirmas la ekziston kaj necesecon de nacia lingvo.”

Pri ĉi tiu teksto, kiun mi citis sen mallongigoj, niaj legantoj eble diros, ke oni ne bezonas tiom da vortoj por montri, ke – kontraŭe al la instruo de Marr – naciaj lingvoj ekzistas kaj ke la teorio pri la klasa karaktero de la lingvo estas erara.

Sed ni vidu, kion Lapenna en la *Nefermita Letero al Stalin* faris el tio. Li citis du frazojn el la respondo de Stalin: “Da tiaj specifaj vortoj kaj esprimoj, kiel ankaŭ da kazoj de diferencoj en la semantiko, estas tiom malmulte en la lingvo, ke ili eble-eble prezentas unu procenton de la tuta lingva materialo. Sekve, la tuta cetera grandega plimulto de vortoj kaj esprimoj, kiel ankaŭ ilia semantiko, estas *komuna* (substrekiis J.V.S.) al ĉiuj klasoj de la socio.”

Tion tuj kontraŭdiris Lapenna en la *Nefermita Letero*: “*La realaĵo estas precize inversa*. La plej evoluintaj lingvoj posedas hodiaŭ ĉirkaŭ 400 000 vortojn. Shakespeare – la verkisto la plej riĉa je vortoj – skribis ĉiujn siajn verkojn per iom pli ol 14 000 vortoj. Laŭ la lingvisto M. Müller ankoraŭ en la 19-a jarcento troviĝis vilaĝoj en Anglujo, en kiuj la kamparanoj ne sciis pli ol 400 vortojn! Meze kleraj homoj posedas kutime 4 000 - 5 000 vortojn. Tio signifas, ke la meza individua vortprovizo estas proksimume 1 procento de la tuta vortaro de iu lingvo. Tio plue pravas, ke la vorta materialo, kiu estas fakte komuna al ĉiuj membroj de iu lingva komunajo, inkluzivante do ankaŭ la plej malklerajn tavolojn, estas eĉ multe pli malalta ol unu procento de la tuta vortprovizo de la koncerna lingvo. *Ĝio alia apartenas al la apartaj ne nur klasoj, sed ankaŭ profesioj, fakoj kaj eĉ flankaj okupoj, kiaj estas la sporto, ludo, k.s.*”

“Nefermita Letero”, Nekredeble Kruda Fuŝaĵo

El tiuj konstatoj Lapenna saltas en argumentojn pri internaciaj vortoj, kiuj estas tiel multnombraj, ke ili povis formi la bazon por Esperanto. Kun la argumentoj mem mi grandparte konsentas, kvankam kelkaj el la detaloj, kiujn la *Nefermita Letero* uzas en ilia prezentado, ŝajnas al mi eraraj aŭ netaŭgaj. Sed la maniero, en kiu Lapenna atingas la argumentojn, estas nekredeble kruda fuŝaĵo. Mi jam en la unua parto de mia artikolo montris, ke la nombroj, kiujn Lapenna uzas supre, estas malĝustaj kaj ke ilia uzo en dokumento subskribita de UEA kaj SAT povas ridindigi la Esperanto-movadon. La ĵonglado, per kiu Lapenna intermiksas la teoriojn de Marr pri la klasa karaktero de la lingvo kaj la neekzisto de komuna nacia lingvo kun la fakto, ke ekzistas internaciaj vortoj, el kiuj multaj estas fakaj vortoj, estas fantazia kaj vere miriga. Ĉu do vere ekzistas “klasoj” de kemiistoj, dentistoj, juristoj kaj eble eĉ filatelistoj kaj ŝakludantoj en la socio? Ĉu do vere la “lingvo” de franca kamparano havas ion komunan kun la “lingvo” de serba kamparano, aŭ la “lingvo” de brita laboristo kun tiu de svisa laboristo, anstataŭ havi ion komunan kun la “lingvoj” de la aliaj klasoj en la propra lando?

Marr kaj la stalinista lingvoscienco de antaŭ 1950 diris, ke ĉiu lingvo estas klasa lingvo kaj ke komuna nacia lingvo ne ekzistas. Ĉikobava kaj la stalinista lingvoscienco de post 1950 diris, ke apenaŭ unu pro-

cento de la vortoj havas klasan karakteron kaj ke la baza vortprovizo kaj la gramatiko donas al lingvo nacian karakteron. Lapenna diras, ke la malo estas vera, ke do Marr estis prava, ke malpli ol unu procento de la vortprovizo de iu lingvo estas komuna al la tuta nacio kaj ke tio estas argumento por internacia lingvo.

En alia parto de ĉi tiu studo mi kritikis la subskribon de la Estraro de UEA sub la *Nefermita Letero*. Mi nun emas opinii, ke mi eble estis tro severa. Unu el la tiamaj Estraranoj de UEA skribis al mi: "En tiaj diskutoj ne decidu la grado de inteligenteco aŭ de faka sperto. Mi mem estis kontraŭ la ideo de Nefermita Letero al... Stalin. Sed Profesoro Lapenna per sia konata volforto kaj parolkapablo decidigis la ceterajn anojn... La situacio en la Estraro de UEA estis tia, ke ni daŭre vivis sub la premo de eterna minaco flanke de D-ro Lapenna. La kvereloj... kelkfoje ne estis plu tolereblaj. Foje D-ro Lapenna ne partoprenis kunvenon, kaj tiam la Prezidanto, Malmgren, kun libera spiro diris: 'Nunjare ni havos pli trankvilan kunsidon.'..."

Ni ja nun konas ankaŭ aliajn ekzemplojn de la maniero, en kiu "unuanimaj" decidoj estas farataj en UEA sub la Lapenna-reĝimo.

(*Daŭrigota*)

ESPERANTO CHRISTMAS CARDS

No. 1 *Beautiful, super-quality Esperanto Christmas cards.*

The outside cover design: A large Esperanto Green Star, cleverly made up as Santa Claus, printed on a background of white de luxe "Fiesta" paper with art deckle edge dyed a beautiful green. The message in Esperanto inside: Appropriate and in good taste, surmounted by a small green star, ends with the old familiar greeting *Gojan Kristnaskon - Feliĉan Novjaron*. The matching envelopes have the same green deckle edges on the back flap. Size 4 3/4 x 6 3/4 inches. Postpaid. Net prices include envelopes:

12 for \$2.35; 24 for only \$3.50 (less than 15¢ each); sample for 25¢

No. 2 *Assortment of 10 Christmas postcards, each with a different Esperanto design, printed in three and four colors. All with bright, cheerful illustrations and the Esperanto greeting: Bondeziras por Kristfestoj kaj Novjaro. In sets of ten.*

10 cards for 60¢; 50 for only \$2.50; sample for 10¢ - all postpaid

Esperanto Book Service, 114 W. 16 St., New York 11, N. Y.

*Gojan Kristnaskon
Feliĉan Novjaron*

DEZIRAS KORESPONDI

Kosto de anonco: Eksterlande, unu vorto aŭ mallongigo por unu cendo (ses vortoj por 1 int. respondkubono): Enlande, unu vorto por du cendoj.

- Brazilo.** Ary Melo, Rua Rui Barbosa 816, *Teresina-Oiavi*. Dez. kor. kun geesperantistoj de Usono. Afranku bele.
- Germanujo.** Felix Klötzer, Kirschauer Weg 161 Z., *Wilthen i. Sa.* 42-jara, dez. kor. pri ĉio, precipe kun iu en New York.
- Hispanujo.** Evaristo Gil P., Apartado 875, *Barcelona*. Dez. kor. kun Usonanoj kaj ricevi UN-poŝtmarkojn.
- Hispanujo.** Donaciano Herreros Bajo, B. La Sal 41° - 8, *Leon*. 27-jara, venos al Usono por studi matematikon kaj fizikon, tial dez. kontaktiĝi kun usonaj Esperantistoj.
- Hispanujo.** H. Rialto, Plaza Caudillo 9, *Valencia*. Deziras korespondi kun Kanadanoj.
- Hungarujo.** S-ino Andrásné Mattyasovszky, Frankel Leo u. 6, *Budapest II*, Dez. kor. kun Esp-istoj en Ameriko kaj ĉiuj landoj pri ĉiuj temoj. inkl. muziko, arto, ktp. Certe respondos.
- Japanujo.** F-ino Ĉisato Jamagata, 2-5 Otaki-cho, *Yokosuka*. 23-jara studentino de medicino, katolikino, dez. kor. kun usonanoj.
- Jugoslavujo.** F-ino Dragica Soldo, Botičev trg 4/I, *Zagreb*. 35-jara oficistino, dez. korespondi.
- Pollando.** Inĝ. Antoni Uliński, ul. Gołębia 3, *Kraków*. Deziras korespondi pri moderna arkitekturo.
- Pollando.** Helmut Siwoń, ul. Planetorza 2, *Koźle, woj. opolskie*. Dez. kor. kun junaj usonanoj pri ĉio kaj iŝ. ilustr. ĵurnalojn kaj PK.
- Boletin**, monata organo de la Hispana Esperanto-Federacio, bele presita parte en Esperanto parte en Hispana lingvo. Interesaj raportoj pri la enlanda movado, kun bonaj artikoloj literaturaj. Jarabono \$1.25. Abonebla ĉe EANA, 114 W. 16 St., New York 11, N. Y.
- American Esperantists** will enjoy reading "The British Esperantist", official organ of the British Esperanto Association. Monthly, 20 pages, illustrated. Partly in Esperanto, partly in English. Subscription one year \$1.50; order thru EANA. Free specimen copy from the British Esperanto Association, 140 Holland Park Ave., London W. 11, England.

INTRODUCTION TO ESPERANTO

The Universal Language
3rd Edition - Price \$2.00

Sent on five days
examination FREE.

Box 792, Placerville, Calif.

ESPERANTO-INSIGNOJ

No. 7

No. 6

No. 11

Pendant

Tie-pin

No. 2

Button or Brooch 50¢ — Pendant 60¢

Order from EANA.

POPULAR ESPERANTO BOOKS

The Central Office is equipped to supply all your book needs. When you buy books from the "Esperanto Book Service" all profits are used to give you a better magazine and office. Place all your orders through the "Esperanto Book Service".

<i>PRACTICAL ESPERANTO</i> , Dr. Wm. Benson. Many use this text for class or self because it is unique with 650 pictures to illustrate rules, affixes, vocabulary, etc. Grammar in English, exercises in Esperanto. 160 pp. illustrated.....	\$.25
<i>REED'S PRACTICAL GRAMMAR</i> , Dr. Ivy K. Reed. A very complete beginner's text for class or self, with extensive examples, dialog, etc. Offset reprint, a few pages slightly blurred but fully usable. 142 pp. with vocabularies and a complete index. Original price 75¢, reduced to less than half-price.....	.35
<i>ESPERANTO: THE WORLD INTERLANGUAGE</i> , Connor-Solzbacher-Kao. The new complete manual of Esperanto. "6-books-in-1": history, textbook, reader, world directory, 2 dictionaries. All in one vol. 245 pp.....	Paper \$1.50; Cloth 3.00
<i>NOUVEAU COURS D'ESPERANTO</i> , R. Levin. Esperanto textbook in French, 16 lessons, with Esperanto-French & French-Espo vocabularies, 175 pp....	.85
<i>ESPERANTO GRAMMAR & COMMENTARY</i> , Cox. A detailed and thorough analysis of Esperanto grammar in English, innumerable examples. 371 pp.....	Cloth 2.00
<i>ESPERANTO (World Language Series)</i> , Prof. Mario A. Pei. Complete Esperanto chapter from "World's Chief Languages". Gram. survey, vocabularies, etc.....	.25
<i>WORLD'S CHIEF LANGUAGES</i> , Prof. Mario A. Pei. A guide and survey of languages of entire world, incl. Esperanto. Maps, glossary, index. 663 pp....	Cloth 6.00
<i>EDINBURGH DICTIONARY</i> . Esp-Eng & Eng-Esp. Excellent and complete, in concise form. The very best small dictionary for English speakers. 288 pp....	Cloth .80
<i>MILLIDGE ESPERANTO-ENGLISH DICTIONARY</i> . Latest edition with 2nd, 3rd, 4th, 5th, & 6th "Aldonoj de la Lingva Komitato". Complete, 490 pp.....	Cloth 2.35
<i>FULCHER & LONG ENGLISH-ESPERANTO DICTIONARY</i> . Incl. proper names and neologisms. Each meaning listed separately. Complete, 348 pp.....	Cloth 2.25
<i>PLENA VORTARO DE ESPERANTO</i> , Grosjean-Maupin. Esp-Esp. The new latest edition, all-Esperanto dictionary with <i>Suplemento</i> , 511 pp., 4x5½.....	Cloth 3.25
<i>Rare</i> , deluxe printed edition, large format, better paper and binding....	Cloth 6.00
<i>FUNDAMENTA KRESTOMATIO</i> , Zamenhof & others. Authoritative chrestomathy and literary guide. Innumerable model stories, poems, etc. 472 pp.....	Paper 1.85
Latest edition, with additional foot-notes, etc., de luxe printing,.....	Cloth 2.95
<i>KARLO</i> , Edmond Privat. Very popular easy first-reader, used in many classes. Life of Karlo as he grew from boyhood to young manhood and marriage. 43 pp...	.25
<i>THE BIBLE in Esperanto (Sankta Biblio)</i> . The best "Reader". Beautifully printed. Bound in blue, art vellum, 8vo, latest ed. on excel. Bible paper. 996 pp....	2.00
<i>ESPERANTO SORTIMENTO</i> . Five books, good reading at low cost: <i>Akrobato de Nia Sinjorino</i> , legend of France, 25 pp; <i>Blanche-Virgulino de Lille</i> , medieval romance, 42 pp; <i>Lando de Arĝenta Akvo</i> , story of Far West, 48 pp; <i>Miserere</i> , music story, & <i>Thais</i> , by Anatole France (2 bks in 1), 66 pp; <i>Rozujo Ciumiljara</i> , the miracle of love, 48 pp. Each book 25¢. Entire sortimento for only.....	1.00
<i>RARE COLLECTION OF 25 ESPERANTO KEYS</i> . Albana, Angla, Araba, Baska, Ĉeĥa, Dana, Estona, Finna, Flandra, Franca, Germana, Hispana, Hungara, Islanda, Itala, Japania, Malaja, Norvega, Persa, Portugalaj, Romanĉa, Serba, Slovaka, Sudafrika, Sveda. Contains several rare items. Most complete collection...	2.75
<i>INDIAN BEAD STAR</i> . Genuine "Kiowa" work, tiny Indian beads on fine buckskin, round white ground with green star, beautiful rare art piece, 1 1/4" dia., brooch..	.85
<i>GREEN STAR PENDANT</i> . Round white ground with green star on both sides of pendant, nickel trim, eyelet & 1 link, for necklace or watch-chain, 1 1/16" dia...	.60
<i>ENAMEL GREEN STAR</i> . Round white ground, gold trim, 7/16", button or brooch... .50	.50
On pentagonal white ground, with an E, gold trim, 7/16" dia., button or brooch... .50	.50
On star-shape ground, with E, white edge, gold trim, 10/16", button or brooch.... .50	.50
On round white ground, gold trim, 1/4" dia. (small), with 2" pin, tie-pin only.....	.50

(Members of EANA receive 10% in Book Dividends.)

Esperanto Book Service, 114 W. 16 St., New York 11, N. Y.

THE CONNOR COURSE IN ESPERANTO

Correspondence Course with Vinylite Records
Instruction by Doris Tappan Connor

The "*Connor Course*" is unique, — it provides real-life disk conversations plus personal instruction. You *converse* with the disk and *confer* with the instructor. Compiled by experts.

The complete "*Connor Course*" includes the following:

- (1) A lively text, "*Esperanto: The World Interlanguage.*"
- (2) Eight "*Vinylite*" double-sided 10 records, 78 r.p.m.
- (3) A practical and easy-to-follow "*Study Guide*" (82 pp.)
- (4) Personalized instruction and guidance of Mrs. Connor.
- (5) Supply of answer paper and printed return envelopes.
- (6) An interesting card game, to develop your vocabulary.
- (7) And finally, an official "*Certificate of Achievement*".

FOR INDIVIDUAL STUDY: The complete "*Connor Course*", as described above, will be sent postpaid for *only* \$36.

FOR GROUP STUDY: Buy one complete *master course* at \$36. Each additional member pays *only* \$6 *more* for Textbook and complete Study Guide for his own use.

Full money-back guarantee. So, place your order *NOW*:

LINGUAPHONE HOME STUDY COURSES

You can learn *ESPERANTO*, or any other language listed below, by the world-renowned *Linguaphone* Ear-Eye Method. Order through the *Esperanto Book Service* for benefits to both yourself and your Esperanto Central Office. You may select:

Esperanto	Russian	Swedish	Persian
Italian	Finnish	Hebrew	Hausa
Irish	Arabic	Bengali	Spanish
Polish	Japanese	Greek	Dutch
Chinese	Latin	German	Afrikaans
Malay	French	Czech	Hindustani
English	Portuguese	Norwegian	Effik

Regular list price for *Esperanto*, complete course, is \$57.50. Most other languages are priced the same. A few higher, a few lower — dependent upon number of records and other factors. Write to *Esperanto Book Service* about any language in which you are interested. Special payments for members of EANA.

Esperanto Book Service, 114 W. 16 St., New York 11, N. Y.

